

SVEUČILIŠTE U RIJECI FILOZOFSKI FAKULTET

Sveučilišni prijediplomski studij *Filozofija* (dvopredmetni)

Izvedbeni planovi ljetni semestar akademske godine 2025./2026.

**termini ispitnih rokova mogu biti različiti od
navedenih u izvedbenim programima**

- pratiti tablicu ispitnih rokova -

**[https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-
studenti/nastava/](https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-studenti/nastava/)**

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Antička filozofija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	II.
Akadska godina	2025./26.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Ana Gavran Miloš
Kabinet	426
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	Četvrtkom od 12-13, online po dogovoru
Telefon	051/265-640
e-mail	anag@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Započinje se s uvodnim dijelom koji daje periodizaciju klasične grčke filozofije i objašnjava zašto se vrijedi njime pozabaviti. Studentima se također objašnjava način rada na kolegiju, koji bi bio otprilike slijedeći: da se najprije na predavanjima izloži gradivo a da zatim, na seminarima, studenti moraju sami obraditi to isto gradivo kroz izlaganja i međusobne diskusije. Osim toga, studenti u tom uvodnom dijelu još bivaju obaviješteni koje su im obaveze u okviru ovog kolegija, te o načinu na koji će biti ocijenjeni. Studenti će se prvo upoznati s tzv. predsokratovskom filozofijom. Problemi koji će se obrađivati odnose se na razumijevanje prirode, promjene i problema uzroka. Na taj način studenti mogu ne samo steći znanje o tome koja su bila prva filozofska učenja u Zapadnoj tradiciji nego i dobiti razloge zašto su bila takva kakva jesu. Time se izbjegava zamka u koju upadaju mnogi pristupi ovom razdoblju koji daju samo katalog različitih pozicija koje se zastupaju a da se ne razumije motivacija za njih, čime se ne samo filozofska misao ne razumije kako treba već se i guši motivacija za njeno slijeđenje. Nakon toga bavit ćemo se prvim važnim grčkim filozofom, Sokratom. Upoznat ćemo se s temeljnim stavovima sokratovske filozofije te naznačiti prijelaz i razliku od prethodnog, predsokratovskog razdoblja. Najopsežniji dio kolegija okrenut je najvažnijem filozofu Platonu. Razlog tome što se njemu posvećuje najviše pažnje jest taj da je Platon ostavio najveći opus pisanih radova koji su prikladni za nastavnu obradu zbog njihove jasnoće i zanimljivosti (iz tog je razloga naglasak na Aristotelu znatno manji). Plan je da se Platonova misao obradi problemski, tj. prikazom većine filozofskih područja kojima se bavio. Tako bi se započelo s njegovom epistemologijom, a nastavilo s etikom, filozofijom uma i metafizikom. Ključni njegov tekst na kojem bi se radilo jest, naravno, Država. Osim tog teksta, studenti će raditi i na dijelovima drugih ključnih dijaloga poput Menona, Teeteta, Gorgije. Posljednji sklop tema vezan je za drugog najznačajnijeg grčkog filozofa, Aristotela. Njega se ne obrađuje toliko opsežno kao Platona stoga što su njegovi tekstovi teži za razumijevanje, pa se pri odabiru tema vezanih uz njegovu radi kompromis: uzimaju se one koje su bile izuzetno povijesno utjecajne (njegova metafizika i epistemologija) iako su teške, te one koje su lakše shvatljive – poput njegove etike. Obradom ovih cjelina zaključuje se i ovaj kolegij u nadi da će studenti biti motivirani i	

dovoljno osposobljeni da sami nastave daljnje proučavanje antičke misli.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Studenti će moći:

- opisati i objasniti osnovne stavove najvažnijih antičkih filozofa
- usvojiti vještine samostalnog čitanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova
- moći kritički i argumentirano prosuditi stavove pojedinog antičkog filozofa
- opisati osnovna obilježja različitih perioda antičke filozofije
- objasniti i interpretirati osnovne filozofske postavke predsokratovskog razdoblja
- objasniti i interpretirati osnove Sokratove metode istraživanja
- objasniti i interpretirati osnove Sokratove etike
- objasniti i interpretirati osnove Platonove epistemologije i metafizike
- objasniti i interpretirati osnove Platonove etike
- objasniti i interpretirati osnove Aristotelove metafizike
- objasniti i interpretirati osnove Aristotelove etike
 - kritički evaluirati i usporediti različite filozofske pozicije iz epistemologije, etike i metafizike kod Sokrata, Platona i Aristotela

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	
Kontinuirana provjera znanja 1	1,5	40
Kontinuirana provjera znanja 2	1,5	20
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Pisat će se dva kolokvija tijekom semestra (prvi koji se odnosi na dio gradiva o Sokratu i Platonu, i drugi koji se odnosi na gradivo o Aristotelu). Prolaz na kolokviju (minimalno 50%) je uvjet za izlazak na ispit.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Obvezna literatura:

- 1) Aristotel, *Nikomahova etika*, BIGZ, Beograd, 1980.
- 2) Aristotel, *Metafizika*, Medicinska naklada, Zagreb, 2001.
- 3) Platon, *Menon*, preveo i priredio F. Grgić, Zagreb, 1997.
- 4) Platon, *Država*, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 2005. (i druga izdanja)

5) Platon, *Obrana Sokratova i Kriton*, BIGZ, Beograd, 1982.

6) Platon, *Eutifron*, Matica hrvatska, 1998.

7) Jednu od slijedećih povijesti filozofije:

Copleston, F. *Historija filozofije I*, BIGZ, Beograd, 1988.

Bazala, A. *Povijest filozofije I*, Globus, Zagreb, 1988.

Bošnjak, B. *Grčka filozofija*, Matica hrvatska, Zagreb, 1956.

Bošnjak, B. *Filozofija od Aristotela do renesanse*, Matica hrvatska, Zagreb, 1957.

Đurić, M.N. *Historija helenske etike*, Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd, 1961

IZBORNA LITERATURA

Izborna literatura:

a) Grčki autori

Aristotel, *Poetika*, Naklada Hrvatsko-Slavonske-Dalmatinske zemaljske vlade, Zagreb, 1912.

Aristotel, *Politika*, BIGZ, Beograd, 1975.

Aristotel, *Metafizika*, Fakultet političkih nauka/SNL, Zagreb, 1985.

Aristotel, *O duši/Nagovor na filozofiju*, Naprijed, Zagreb, 1987.

Aristotel, *Fizika*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1987.

Aristotel, *O nebu*, Moderna, Beograd, 1989.

Aristotel, *Ustav atenski*, Jurici, Zagreb, 1948.

Diels, H. *Predsokratovci I-II*, Naprijed, Zagreb, 1983.

Diogen Laertije, *Životi i mišljenja istaknutih filozofa*, BIGZ, Beograd, 1979.

Epiktet, *Priručnik*, KruZak, Zagreb, 2006, str. 43-85 (21)

Epikur, *Osnovne misli. Poslanice Herodotu i Menekeju*, Kultura, Beograd, 1959.

Ksenofont, *Uspomene o Sokratu*, BIGZ, Beograd, 1980.

Ksenofont, *Hijeron ili o tiraninu*, u Strauss, L. *O tiraniji*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17)

Lukijan, *Svjetonazori na dražbi*, KruZak, Zagreb, 2002.

Platon, *Parmenid*, BIGZ, Beograd, 1973.

Platon, *Zakoni*, Naprijed, Zagreb, 1974.

Platon, *Protagora/Sofist*, Naprijed, Zagreb, 1975.

Platon, *Pisma*, Rad, Beograd, 1978.

Platon, *Fileb/Teetet*, Naprijed, Zagreb, 1979.

Platon, *Ion/Gozba/Fedar*, BIGZ, Beograd, 1979.

Platon, *Timaj*, Mladost, Beograd, 1981.

Platon, *Fedon*, BIGZ, Beograd, 1982.

Platon, *Dijalozi*, Grafos, Beograd, 1982.

Platon, *Hipija manji*, Hrvatski studiji, Zagreb, 1997.

Platon, *Ion/Lahet/Meneksen*, Hrvatski studiji, Zagreb, 1998.

Plotin, *Eneade*, Književne novine, Beograd, 1984.

Sekst Empirik, *Obrisi pironizma*, KruZak, Zagreb, 2008.

Teofrast, *Metafizika*, KruZak, Zagreb, 2011.

b) Sekundarna literatura

Bazala, A. „Mudrost grčkog naroda u priči i pjesmi“, u Hesiod, *Poslovi i dani*, Matica Hrvatska, Zagreb, 1970.

Barnes, J. *Aristotel*, KruZak, Zagreb, 1995.

Bošnjak, B. *Logos i dijalektika*, Naprijed, Zagreb, 1961.

Đurić, M.N. *Sofisti i njihov istorijski značaj*, Naučna knjiga, Beograd, 1955.

Đurić, M. *Ideja prirodnog prava kod grčkih sofista*, Savez udruženja pravnika Jugoslavije, Beograd, 1958.

Gregorić, P./Grgić, F. (ur.) *Aristotelova metafizika*, KruZak, Zagreb, 2003.

Gregorić, P./Grgić, F./Hudoletnjak-Grgić, M. *Helenistička filozofija: Epikurovci, Stoici, Skeptici*, KruZak, Zagreb, 2005.

Grgić, F. *Aristotel o nužnosti i slučaju*, KruZak, Zagreb, 1997.

Hudoletnjak-Grgić, M. *Znanje i mijena: Parmenidova dva nauka*, KruZak, Zagreb, 1996.

Kramer, H. *Platonovo utemeljenje metafizike*, Demetra, Zagreb, ???

Nedjeljković, D. *Stoicizam*, Beograd, 1971.

Ross, D. *Platonova teorija ideja*, KruZak, Zagreb, 1998.

Stupar, M. *Filozofija politike*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/Filip Višnjić, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja i tri puta sa seminara.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: anag@ffri.uniri.hr
- Kašnjenje se tolerira do 10 minuta.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	13.2. i 27..2. u 12h
Ljetni	26.6. i 10.7. u 12h
Jesenski	28.8. i 11.9. u 12h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
	Uvodna predavanja: dogovor oko rada; pregled nastavne građe i literature/Problem izučavanja antičke filozofije i njena periodizacija
	Sokrat i sokratovska metoda istraživanja/ <i>Eutifron</i>
	Osnove Sokratove etike/ <i>Obrana Sokratova</i>
	Sokrat ponavljanje <i>Menon</i> /Uvod u Platona
	Osnove Platonove epistemologije (znanje i istinito vjerovanje)/ <i>Menon</i>
	Osnove Platonove epistemologije (teorija ideja)/ <i>Država</i>
	Osnove Platonove etike/ <i>Država</i>
	Osnove Platonove etike/ <i>Država</i>
	Aristotel uvod/ <i>Kolokvij (Sokrat i Platon)</i>
	Osnove Aristotelove metafizike
	<i>Metafizika</i> I.1-8
	Osnove Aristotelove etike/ <i>Nikomahova etika</i> , izbor
	Osnove Aristotelove etike/ <i>Nikomahova etika</i> , izbor
	Osnove Aristotelove etike/ <i>Nikomahova etika</i> , izbor

	Kolokvij (Aristotel)

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Objasniti i interpretirati Osnovna obilježja različitih perioda antičke filozofije; predsokratovskog razdoblja; osnove osnove Sokratove metode istraživanja	Filozofi prirode; Sokratova metoda istraživanja: induktivna metoda, neznanje kao ishodišna točka istraživanja; metoda pobijanja	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Sokratove etike	Sokratova etika: vrlina kao znanje; jedinstvo vrline; vrlina je nužna i dovoljna za sreću	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Platonove epistemologije i metafizike	Platonova epistemologija i metafizika: znanje kao istinito vjerovanje u <i>Menonu</i> ; odnos znanja i ideja; odnos znanja i istinitog vjerovanja; teorija ideja kao osnova Platonove epistemologije i metafizike	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Platonove etike	Platonova etika: etika vrline; definicija pravednosti; objašnjenje zašto je pravednost uvijek u osobnom interesu	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Aristotelove metafizike	Aristotelova metafizika: što postoji; teorija o uzrocima; metafizika kao znanost o uzrocima i prva filozofija; obilježja metafizike	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Aristotelove etike	Aristotelova etika: sreća kao cilj života; hijerarhija svrha; funkcionalni argument i	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

	objašnjenje sreće za ljudska bića; definicija sreće; definicija vrlina; vrlina kao «zlatna sredina»; vrste vrlina		
Kritički evaluirati i usporediti različite filozofske pozicije iz epistemologije, etike i metafizike kod Sokrata, Platona i Aristotela	Sokratovo učenje o vrlini kao znanju; Platonova definicija pravednosti; Aristotel o sreći kao racionalnoj djelatnosti u skladu s vrlinom; Platonova teorija istinitog vjerovanja i znanja; Aristotelova teorija o uzrocima	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Etika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvoipredmetni)
Semestar	2.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	60+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik
Nositelj kolegija	Prof., dr. sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-426
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 648
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
Suradnica na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Prvi segment sadržaja ponuditi će studentima (i s njima razrađivati) metaetičku problematiku, to jest filozofsku (epistemološku, ontološku, jezičko-filozofsku, logičku) raspravu o etici. Prikazati će se i raspravljati najvažniji smjerovi u toj domeni: kognitivizam (skup teorija koje tvrde da postoji govor o moralnim istinama, i to u obliku intuicionističkog i naturalističkog realizma - barem neka vjerovanja o moralu su istinita -, i antirealizma – ne postoji moralna stvarnost -, iako mi nastojimo o njoj govoriti) i antikognitivizam (skup teorija koje tvrde da moralni govor ni ne želi prikazati moralne istine, već izražavati subjektivna stanja, posebnu vrstu emocija, ili univerzalne preskripcije). Prioritet se, kao što je uočljivo, daje suvremenim raspravama, ali će se za svaki prikazani i raspravljani smjer ukazivati na vezu s klasicima iz povijesti filozofije (na primjer, veza između Platona, Reida i suvremenog intuicionizma, ili između Hume-a i suvremenog emotivizma; veza između aristotelovsko-tomističke tradicije i oblike suvremenog naturalističkog aristotelizma). U tom sklopu, nakon uvoda u kojem će se prikazati Kantov prijedlog u svojim temeljnim elementima, raspravljati će se o kantovskim modelima u suvremenim verzijama, to jest u onoj strogo racionalističkoj, po kojoj se do ispravnih moralnih stavova dolazi dedukcijom (npr. Hare, Gewirth), i u onoj konstruktivističkoj (npr. Rawls, Korsgaard). Nakon rasprave o ukazanim metaetičkim pozicijama, razrađuje se zaključak o raspravi između relativizma i univerzalizma. Kao posebna cjelina razmatrati će se odnos etike i psihologije, odnosno rasprava o motivacijskoj snazi moralnih stavova, te će se studentima predložiti, i s njima raspravljati, razlika između internalizma (pozicije po kojoj su moralni stavovi sami po sebi motivacijski) i eksternalizma (poziciji po kojoj moralni stavovi nisu sami po sebi motivacijski). Naredna je tematska cjelina posvećena prikazu i raspravi o moralnim teorijama: kantovske, odnosno deontološke teorije (u kojima dominiraju pojmovi dužnosti i prava, to jest temeljni etički pojmovi - pravo i dužnost -, koji nameću svoju važnost neovisno o preferencijama i nagonima pojedinaca, te iznad korisnosti); utilitarizam (skup teorija koje postavljaju korisnost – to jest maksimizaciju zadovoljstva, sreće, preferencija, itd. -, kao centralni pojam u moralu); etika vrlina (u kojima je temeljni kriterij afirmacija vrline, bilo da se za njih smatra da su vezane za ljudsku prirodu, ili da se tvrdi da ovise o pojedinim zajednicama) i pojam 'dobro'. Na kraju, studentima se nudi rasprava iz primijenjene etike. Obuhvaćene teme su: društvene nejednakosti i siromaštvo, etika okoliša, teme iz bioetike (pojam osobe koja ima prava ili moralnu vrijednost, pobačaj, liječnički	

potpomognuta oplodnja, primjena genetike, određenje smrti, eutanazija, presađivanje dijelova ljudskog tijela, pravo na liječničku zaštitu), moralni problemi iz spolnosti i odnosa između spolova, jednakost i inverzna diskriminacija, prava životinja, poslovna etika, zločini i kažnjavanje, moral i politika, etika rata.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- razumjeti, analizirati i uspoređivati temeljne metodološke pristupe u filozofskoj raspravi o moralu (uz naglašavanje važnosti spoznaja iz drugih područja: teorija spoznaje, ontologija, filozofija jezika, logika) i razviti kritički stav o tome
- razumjeti, analizirati i uspoređivati dominantne moralne teorije i sami pokušati ustanoviti koja od tih teorija najbolje može ponuditi kritičku podlogu za njihove početne moralne intuicije (odnosno, da ustanove trebaju li revidirati moralne intuicije nakon upoznavanja s moralnim filozofskim teorijama)
- primijeniti teorijske postavke moralne filozofije u stvarne situacije

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	0
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	10
Kontinuirana provjera znanja 2	2,5	60
ZAVRŠNI ISPIT	1	30
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. E. Baccarini, Moral Epistemological Coherentism, Contextualism and Consensualism
https://www.academia.edu/5853126/Moral_Epistemological_Coherentism_Contextualism_and_Consensualism
2. E. Baccarini, Living According to Conscience
<https://hrcak.srce.hr/file/385712>
3. skripta
4. T. Bracanović, Normativna etika, Institut za filozofiju

IZBORNA LITERATURA

1. Aristotel, Nikomahova etika, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1982.
2. Baccarini, E., Moralni sudovi, Hrvatski kulturni dom, Rijeka 1994.
3. Coady, C.A.J. i O'Keefe, M. (ur.), Terorizam i pravednost, KruZak, Zagreb, 2004.
4. Frankena, W.K., Etika, KruZak, Zagreb 1998.

5. Gewirth, A., Osnova i sadržaj ljudskih prava, u Matulović, M. (ur.), Ljudska prava, Izdavački centar Rijeka, Rijeka 1992
 6. Hare, R.M., Kako racionalno odlučiti o moralnim pitanjima, "Agora", 6, 1998, 17-26.
 7. Kant, I., Osnove metafizike čudoređa, Igitur, Zagreb 1995 ili Utemeljenje metafizike čudoređa, u Talanga, J. (ur.), Klasični tekstovi iz etike, Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji, Zagreb 2001.
 8. Levy, N., Moralni relativizam, Jesenski i Turk, Zagreb 2004.
 9. MacIntyre, A., U potrazi za vrlinom, Kruzak, 2002..
 10. Prijić, S. (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Hrvatski kulturni dom, Rijeka 1995.
- Primorac, I. (ur.), Suvremena filozofija seksualnosti, Zagreb, KruZak, 2003

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Oglasnom pločom, mailom, mailom putem administratorica/administratora odsjeka

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Na nastavi, u terminima za konzultacije i (isključivo u vezi pitanja sadržaja predmeta) mailom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Nakon svakoga ispitnoga roka organizirati će se upisivanje ocjena, na kojemu studenti i studentice nisu obvezni dolaziti, ali mogu doći radi obrazloženja ocjena. Obrazloženje ocjena se neće izvršavati na druge načine i u drugim terminima.

Ocjenjivanje se vrši sukladno s Pravilnikom o ocjenjivanju donesenim akademske godine 2008/2009.

Studenti pišu jedan kolokvij na kojem moraju riješiti 40% na preddiplomskom studiju da bi izašli na ispit. Također, imaju pravo na jedan ispravak kolokvija isključivo ukoliko su napisali ispod potrebnog broja bodova.

Kolokvij sadrži 60 bodova, a sastoji se od 30 pitanja.

Aktivnost na nastavi uključuje prisustvo na nastavi i sudjelovanje u raspravi uz pitanja pojašnjavanja (maksimalno 4 boda), sudjelovanje u raspravi uz originalni kreativni doprinos (maksimalno 5-8 bodova) i sudjelovanje u raspravi uz originalni posebno kreativni doprinos (9-10).

ISPITNI ROKOVI

Zimski	10.2./24.2. u 11 sati
Ljetni	23.6../7.7. u 11 sati
Jesenski	25.8./8.9. u 11 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje
2.	Nastanak etike – evolucijsko i kontrafaktičko objašnjenje
3.	Moral i samo-interes: teorija racionalnog odlučivanja i teorija društvenog ugovora
4.	Utilitarizam
5.	Deontološka etika
6.	Etika vrline i etika brige
7.	Kritika suvremenih etičkih teorija – Williams
8.	Moral i dobrobit
9.	Moral i sreća
10.	Etika rase i roda

11.	Teme iz praktične etike 1
12.	Teme iz praktične etike 2
13.	Kolokvij
13.b	Ispravak kolokvija
14.	Filozofija morala Thomasa Reida (racionalni intuicionizam)
15.	Filozofija morala Davida Humea (emotivizam)
16.	Filozofija morala Davida Humea (emotivizam)
17.	Filozofija morala Immanuela Kanta (racionalni konstruktivizam)
18.	Filozofija morala Immanuela Kanta (racionalni konstruktivizam)
19.	Filozofija morala Immanuela Kanta (racionalni konstruktivizam)
20.	Moralni koherentizam, kontekstualizam i konsensualizam
21.	Djelovanje prema savjesti

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Interpretirati te kategorizirati i razlikovati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o etici	Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom novih srodnih tematika	- Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija + nove teme na koje studenti naiđu tijekom samostalnog proučavanja etičkih pitanja	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Povezati rasprave uže vezane za filozofsko etičke teme i spoznaje iz drugih područja	Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Demonstrirati svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu	Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofsko istraživanje i pisanje		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	2.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Marko Jurjako		
Kabinet	F-415		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 669 210		
e-mail	mjurjako@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj kolegija je osposobiti studente za kritičko čitanje filozofskih tekstova i pisanje koherentnih, jasnih, konciznih, uvjerljivih te argumentiranih radova. Kolegij je strukturiran s ciljem da pomogne studentima u različitim koracima planiranja i pisanja filozofskih radova.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći:			
Filozofsko čitanje			
1. primijeniti alate neformalne logike za otkrivanje, analizu i ekspoziciju argumenata prilikom rješavanja filozofskih problema.			
2. ocijeniti valjanost (dovode li premise logički do zaključka) i pouzdanost argumenata (u slučaju da je argument valjan, jesu li njihove premise istinite).			
Filozofsko pisanje			
3. objasniti funkciju i ulogu paragrafa u sklopu cjelovitog rada.			
4. primijeniti akademske konvencije za citiranje, parafraziranje, referiranje, pisanje bibliografije i izbjegavanje plagiranja.			
5. napisati rad koji ima sljedeću strukturu: uvod, opisni dio, argumentacijski dio i zaključak.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Aktivnost na nastavi i seminaru		5	
Kontinuirana provjera znanja 1	0.25	10	
Kontinuirana provjera znanja 2	0.25	10	
Kontinuirana provjera znanja 3	0,5	25	
Kontinuirana provjera znanja 4	0,5	25	
ZAVRŠNI ISPIT	0,5	25	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene:			
Varijanta 1 bez završnog ispita			
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.			

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA**OBVEZNA LITERATURA**

1. Malatesti, L., Gavran Miloš, A. i Čeč, F. 2015. *Filozofsko pisanje bez filozofiranja*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci. <https://www.ffri.uniri.hr/files/izdavacka/L%20Malatesti%20-%20Filozofsko%20pisanje%20bez%20filozofiranja.pdf>
2. Prijić-Samaržija, S. i Gavran Miloš, A. 2011. *Antička i novovjekovna epistemologija*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
3. Berčić, B. 2012. *Filozofija*. Svezak drugi. Zagreb: Ibis Grafika.
4. Nagel, T. 2002. *Što sve to uopće znači?* Zagreb: KruZak.

IZBORNA LITERATURA

1. Baggini, J. 2003. *The Philosopher's Toolkit: A Compendium of Philosophical Concepts and Methods*. Blackwell Publishers.
2. Graff, Gerald, i Cathy Birkenstein. 2021. *They Say / I Say: The Moves That Matter in Academic Writing*. 5. izd. New York: W. W. Norton & Company.
3. Martinich, A. P. 1996. *Philosophical Writing*. Third Edition. Oxford: Blackwell. (Većina sadržaja)
4. Vaughn, L.. 2006 *Writing Philosophy: A Student's Guide to Writing Philosophical Essays*. Oxford University Press, New York and Oxford.
5. *Daily nous*: kako se pišu filozofski tekstovi <http://dailynous.com/2019/01/15/write-philosophy-paper-online-guides/>
6. Pupovac, V. 2021. *Akademsko pisanje*. Sveučilište u Rijeci, Rijeka. https://www.akademsko-pisanje.uniri.hr/wp-content/uploads/2022/01/Knjizica-Akademsko-pisanje_FINALNA.pdf

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU**POHAĐANJE NASTAVE**

Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Elektronička pošta i Merlin. Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta i Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	6.2./20.2. u 10 sati
Ljetni	19.6./3.7. u 10 sati

Jesenski izvanredni	28.8./11.9. u 10 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEMA
1.	Uvod
2.	Filozofska istraživanja: izvori i popis literature
3.	Vrste citiranja i grijeh plagiranja 1
4.	Citiranje, parafraziranje i sažimanje 2
5.	Struktura filozofskog rada – Ispit 1
6.	Struktura paragrafa
7.	Pisanje filozofskog eseja od četiri rečenice – Ispit 2
8.	Filozofski problemi i filozofska metodologija
9.	Filozofsko čitanje i pisanje: temeljno formuliranje argumenta - Ispit 3
10.	Filozofsko čitanje: identifikacija problema, teorija i argumenata
11.	Povezivanje svih dijelova eseja
12.	Statističko i probabilističko zaključivanje
13.	Radionica - Ocjenjivanje radova – Ispit 4
14.	Oluja mozgova – kako se smije koristiti umjetna inteligencija u akademskom pisanju?
15.	Simpoziji

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Primijeniti alate neformalne logike za otkrivanje, analizu i ekspoziciju argumenata prilikom rješavanja filozofskih problema Ocijeniti valjanost (dovode li premise logički do zaključka) i pouzdanost argumenata (u slučaju da je argument valjan, jesu li njihove premise istinite).	Filozofsko čitanje: identifikacija problema, teorija argumenta Filozofsko čitanje: formuliranje i parafraziranje argumenta. Filozofsko čitanje i pisanje: temeljno formuliranje argumenta	• Predavanje • Rad na tekstu • Individualni rad • Grupni rad u nastavi	• Kontinuirana provjera znanja 1 • Kontinuirana provjera znanja 2 • Kontinuirana provjera znanja 3 • Kontinuirana provjera znanja 4 • Završni ispit
Napisati rad koji ima sljedeću strukturu: uvod, opisni dio, argumentacijski dio i zaključak.	Struktura filozofskog rada	• Predavanje • Individualni rad	• Kontinuirana provjera znanja 2 • Kontinuirana provjera znanja 3 • Kontinuirana provjera znanja 4 • Završni ispit • Završni ispit
Objasniti funkciju i ulogu paragrafa u sklopu cjelovitog rada.	Struktura filozofskog rada i struktura paragrafa	• Predavanje	• Kontinuirana provjera znanja 2 • Kontinuirana provjera znanja 3

			• Kontinuirana provjera znanja 4 • Završni ispit
Primijeniti akademske konvencije za citiranje, parafraziranje, referiranje, pisanje bibliografije i izbjegavanje plagiranja.	Filozofsko čitanje i pisanje: temeljno formuliranje argumenta, parafraziranje, citiranje i bibliografija, Kako se smije koristiti umjetna inteligencija u pisanju filozofskih radova	• Rad na tekstu • Individualni rad • Grupni rad u nastavi	• Kontinuirana provjera znanja 3 • Kontinuirana provjera znanja 4 • Završni ispit

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Filozofski fakultet

51 000 Rijeka

Sveučilišna avenija 4

Hrvatska

tel. (051) 265-600 | (051) 265-602

dekanat@ffri.hr

www.ffri.uniri.hr

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Simbolička logika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	4.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Predavanja: srijedom, 12.15 – 14h, pred. 006/106 Seminari: četvrtkom, 11.15 – 13h, pred. 401
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Prof.dr.sc. Majda Trobok
Kabinet	F-414
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	nakon nastave
Telefon	(051) 265 638
e-mail	trobok@uniri.hr mtrobok@protonmail.com
Suradnik na kolegiju	/
Kabinet	/
Vrijeme za konzultacije	/
Telefon	/
e-mail	/
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Logika sudova: semantika - semantičke tablice i semantička stabla sintaksa - pravila prirodne dedukcije meta-teoremi: adekvatnost i potpunost Logika prvoga reda: alfabet logike prvoga reda semantika - semantička stabla za kvantifikatore pravila izvođenja za kvantifikatore Meta-teorija	

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon odslušanog predmeta i položenog ispita očekuje se da studenti :

- budu osposobljeni koristiti tablice istinos(t)nih vrijednosti te semantička stabla u određivanju valjanosti
- mogu analizirati i razlikovati pojam semantičkog niza koji je tautologija i semantički nekonzistentnog skupa formula
- budu osposobljeni primijeniti pravila prirodne dedukcije
- mogu razlikovati logiku sudova i logiku prvoga reda
 - budu osposobljeni razlikovati pravila izvođenja za kvantifikatore te da mogu argumentirano primijeniti pravila u izvođenju i dokazivanju.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	-	-
Aktivno sudjelovanje na vježbama/pisanje zadaća/prisustvo na gostujućim predavanjima	0.6	10
Kontinuirana provjera znanja 1	1.8	30
Kontinuirana provjera znanja 2	1.8	30
ZAVRŠNI ISPIT	1.8	30
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Za upis predmeta Simbolička logika preduvjet je položen ispit iz Logike.

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA**OBVEZNA LITERATURA**

- Cauman, L.S., 2004, Uvod u logiku prvoga reda, Naklada Jesenjski-Turk; prevedeno sa Cauman, 1998, First-order Logic. An Introduction, Walter de Gruyter GmbH&Co.
- Copi, I.M., Cohen, C., Introduction to Logic, Macmillan Publishing Company.
- Newton-Smith, W.H., Logic - An Introductory Course, Routledge.
- Vuković, M., 2007, *Matematička logika 1 - Skripta*, Sveučilište u Zagrebu-PMF Matematički odjel. (uvodni dijelovi)

IZBORNA LITERATURA

- Žarnić, B. i Kovač, S., 2008, *Logička pitanja i postupci - problemski uvod u elementarnu logiku*, Kruzak, Zagreb.
- Gensler, H.J., 2002, Introduction to Logic, Routledge.
- Guttenplan, S., 1997, The Languages of Logic, Blackwell Publishers Ltd.
- Hodges W., 2001, Logic. An Introduction to Elementary Logic, Penguin Books.
- Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, Logic
- Schaum's Outline Series, McGraw-Hill - Quine, W. Van O., 1998, Elementary Logic, Harvard University Press.
- Smith, P., 2003, An Introduction to Formal Logic, Cambridge University Press.
- Tomassi, P., 1999, Logic, Routledge

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti **nisu** obavezni prisustvovati nastavi/seminarima.

Od studenata koji odluče prisustvovati nastavi očekuje se aktivno prisustvo, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane zadaće/obaveze te da znaju osnovne pojmove uvedene na prethodnim nastavnim satima.

Nije dozvoljeno dolaženje na nastavu nakon što je nastava već započela.

Ometanje nastave i ostalih studenata u radu nije dozvoljeno.

Napuštanje predavaonice tijekom nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

Korištenje mobitela za vrijeme nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta, mobitel

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Studenti mogu kontaktirati nastavnika izvan nastavnih sati

- osobno ili online tijekom konzultacija
- putem maila
- putem foruma na Merlinu

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni je ispit (samo) usmeni.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova. Korištenje literature i prepisivanje za vrijeme kolokvija ujedno predstavlja kršenje točke 6.1.1. Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	23.6. i 7.7.2026. u 10h
Jesenski	1.9. i 15.9.2026. u 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
4.3.2026. (P)	Upoznavanje studenata sa sadržajem kolegija te njihovim obavezama na kolegiju / Uvod u simboličku logiku
5.3.2026. (P)	Logika sudova - alfabet i uvod u semantiku
11.3.2026. (P)	Semantika - tablice istinosnih vrijednosti: primjeri i formalizacija
12.3.2026. (S)	Semantika - tablice istinosnih vrijednosti: primjeri/ formalizacija i rasprava
18.3.2026. (S)	Semantika - tablice istinosnih vrijednosti: primjeri/ formalizacija i rasprava
19.3.2026. (P)	Semantička stabla
25.3.2026. (S)	Semantička stabla/ primjeri i rasprava
26.3.2026. (S)	Semantička stable i tablice/ primjeri i rasprava
1.4.2026. (P)	Semantička (ne)konzistentnost skupa formula i valjanost
2.4.2026. (P)	Sintaksa – Osnovna pravila izvođenja
8.4.2026. (S)	Osnovna pravila izvođenja/primjeri, rasprava i zadaci
9.4.2026. (S)	Osnovna pravila izvođenja/primjeri, rasprava i zadaci + priprema za kolokvij
15.4.2026.	PRVI KOLOKVIJ
16.4.2026. (S)	Rješenja zadataka 1. Kolokvija - Rasprava
22.4.2026. (P)	Prirodna dedukcija - Pravilo P/Kondicioni dokaz
23.4.2026. (S)	Prirodna dedukcija - Pravilo P/Kondicioni dokaz, primjeri/rasprava/zadaci
29.4.2026. (P)	Pravilo P – RAA (Reductio Ad Absurdum)
30.4.2026. (S)	Pravilo P – RAA (Reductio Ad Absurdum), primjeri/rasprava/zadaci
6.5.2026. (P)	Pravilo P – vE (Vel Eliminacija)
7.5.2026. (S)	vE, primjeri/rasprava/zadaci
13.5.2026. (P)	Logika prvoga reda, uvod i alfabet
14.5.2026. (S)	Alfabet logike prvoga reda – primjeri prevođenja, rasprava i zadaci
20.5.2026. (P)	Pravila izvođenja za kvantifikatore - primjeri prevođenja, rasprava i zadaci
21.5.2026. (P)	Pravila izvođenja za kvantifikatore
27.5.2026. (P)	Pravila izvođenja za kvantifikatore (2. dio)

28.5.2026. (S)	Pravila izvođenja za kvantifikatore, primjeri prevođenja, rasprava i zadaci
3.6.2026. (S)	Pravila izvođenja za kvantifikatore, primjeri prevođenja, rasprava i zadaci + priprema za kolokvij
10.6.2026.	DRUGI KOLOKVIJ
11.6.2026.	Rješenja zadataka 2. Kolokvija - Rasprava
Datum pisanja ispravaka odrediti će se naknadno u dogovoru sa studentima (ukoliko bude potrebno pisati ispravke kolokvija). Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju 50% bodova (negativan kolokvij). Uvjet je za pisanje ispravka kolokvija rezultat od najmanje 30% bodova, odnosno 9 bodova.	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će biti osposobljeni koristiti tablice istinosnih vrijednosti te semantička stabla u određivanju valjanosti.	Semantika logike sudova – tablice istinosnih vrijednosti i semantička stabla/Semantika logike prvoga reda – semantička stabla	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje primjera Demonstracija rješavanja zadataka te rješavanje zadataka Praktičan rad e-učenje/Merlin	Kontinuirane provjere znanja (kolokviji) Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima Domaće zadaće Završni (usmeni) ispit
Studenti će moći analizirati i razlikovati pojam semantičkog niza koji je tautologija i semantički nekonzistentnog skupa formula.	Semantika logike sudova – tablice istinosnih vrijednosti		
Studenti će biti osposobljeni primijeniti pravila prirodne dedukcije.	Semantika logike sudova – pravila prirodne dedukcije		
Studenti će moći razlikovati logiku sudova i logiku prvoga reda.	Logika sudova i logika prvoga reda		
Studenti će biti osposobljeni razlikovati pravila izvođenja za kvantifikatore te će moći argumentirano primijeniti pravila u izvođenju i dokazivanju.	Logika prvoga reda – pravila za kvantifikatore		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Moderna filozofija od Descartesa do Kanta
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	4.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	265-644 / 091 218 2887
e-mail	prijic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. Izvori znanja i spoznajne sposobnosti (od Descartesa do Kanta): urođeno i stečeno znanje; opažajna i razumska spoznaja - oprečnost empirističke i racionalističke tradicije; pozicije reprezentacionalizma i fenomenalizma (ideje, impresije); apriorne ideje, aksiomi misli kao univerzalne i samo-očevidne istine. 2. Objektivnost spoznaje (Locke, Berkeley, Hume, Reid i Kant): primarna i sekundarna svojstva kao objektivna i subjektivna svojstva; objektivnost dispozicijskih svojstava; epistemološki realizam i anti-realizam; jaz između znanstvene/filozofske i zdravorazumske slike svijeta; Humeov skepticizam i naturalizam, Kantov agnosticizam. 3. Descartesova metodička skepsa i zli demon: potraga za Arhimedovom točkom - fundacionalistička teorija opravdanja; Cogito, ergo sum i samoizvjesnost svijesti – teorija privilegiranog pristupa; svijest kao izvor znanja, intuicija, kriteriji istine; interogativni ili negativni skepticizam: argument snova, vizualnih iluzija i zli demon. 4. Pitanje metode (Bacon, Hume, Descartes, Spinoza, Wolff): induktivna i deduktivna metoda; teorija idola; problem indukcije; praktična i jasna pravila; uzor matematičke metode; status matematike i logike u odnosu na prirodne znanosti; teorija idola. 5. Epistemologija svjedočanstva (Locke, Hume i Reid): socijalna epistemologija; prenošenje poruka kao izvor znanja; Hume o čudima; redukcionizam i anti-redukcionizam; apriorno opravdanje povjerenja kao nužne pretpostavke funkcioniranja razuma i izbjegavanja univerzalnog skepticizma; opravdanje povjerenja oslanjanjem (redukcijom) na opažanje i generalizaciju iz opažanja. 6. Supstancija (Descartes, Spinoza, Leibniz, Locke, Hume, Berkeley, Kant): pojam supstancije, stvorena i nestvorena, konačna i beskonačna supstancija; materijalna i duhova supstancija; atributi i modusi supstancije; monizam, dualizam, pluralizam; monadologija i dinamizam; odnos uma i tijela; Descartesov interakcionizam i Spinozin dokaz o nemogućnosti interakcije; Leibnizova prestabilirana harmonija; Berkeleyjevo pobijanje materijalizma; ontološki realizam i antirealizam, Kantovi apriorni čulni oblici i kategorije i transcendentna filozofija 7. Pitanje mogućnosti metafizike (Hobbes, Leibniz, Locke, Hume i Kant): nužne i kontingentne istine; istine razuma i činjenične istine; načelo proturječnosti i načelo dovoljnog razloga, kauzalnost; determinizam i sloboda volje, antinomije uma i dr. 8. Dokazi božje opstojnosti (Descartes, Spinoza, Pascal, Leibniz, Hume, Berkeley): Ontološki dokaz; Pascalova oklada; teodiceja i argument iz zla u svijetu; Humeova kritika argumenta iz čuda i teleološkog argumenta; Berkeleyjev dokaz božje opstojnosti 9. Društveni ugovor (Hobbes, Locke, Rousseau): pojam društvenog ugovora; racionalni egoizam i društveni ugovor kao <i>modus vivendi</i>; prirodna i pozitivna prava; apsolutna monarhija i liberalna demokracija; pojmovi slobode, ljudskih prava, trodiobe vlasti, opće volje, privatnog vlasništva, prava na nasilno svrgavanje vlasti i dr. 10. Tolerancija (Locke i Spinoza): pojam tolerancije; tolerancija i sloboda; ideja religijske tolerancije; argumentacije u prilog potrebe za tolerancijom (instrumentalnost države, napredak čovječanstva, znanstveni progres, Spinozini argumenti iz hipokrizije i respekta prema principijelnosti).	

11. Emocije filozofska promišljanja o fenomenu emocija, definicija emocija i teorije emocija 18. stoljeća (Descartes, Hume, Spinoza i Kant)
 12. Ostali problemi: osobni identitet (Descartes, Locke, Hume); relativno i apsolutno shvaćanje prostora (Newton i Leibniz); realne i nominalne definicije, (Leibniz i Locke); kritika teorije ideja (Reid); odnos činjenica i vrijednosti (Hume); Descartes, Spinoza i Hume o emocijama; odlučivanje i preferencije (Pascal i Locke) i dr.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon odslušanog kolegija, očekuje se da će studenti moći:

1. Analizirati i raspravljati o temeljnim epistemološkim, ontološkim, filozofsko-političkim i dr. problemima vezanim za ovo povijesno-filozofsko razdoblje
2. Objasniti, interpretirati te sažeto prenijeti stajališta ključnih predstavnika empirizma i racionalizma
3. Usvojiti terminologiju i usporediti stavove filozofa ovog povijesnog razdoblja s prethodnicima i sljedbenicima
4. Analizirati i interpretirati filozofske tekstove iz ovog povijesnog razdoblja

Očekuje se da će studenti imati vještine:

- objasniti temeljne pojmove empirističke i racionalističke filozofije (ideja, impresija, primarne i sekundarne kvalitete, reprezentacijski realizam, metoda sumnja, 'cogito', supstancija i dr.)
- usporediti osnovne postavke empirizma i racionalizma te Kantovog sintetskog stajališta
- analizirati skeptičku argumentaciju: argument iz snova, argument iz iluzije, zli demon
- objasniti odnos reprezentacionalizma, (anti-)realizma i idealizma
- objasniti i usporediti pojam urođenih ideja s pojmovima a priornih analitičkih i sintetičkih
- sudova
- opisati i usporediti različite ontološke stavove: monizam, dualizam, pluralizam
- objasniti razliku između fenomenalnog i noumenalnog
- opisati i usporediti različite teorije o slobodi volje i osobnom identitetu
- razlikovati induktivnu i deduktivnu metodu istraživanja
- argumentirati za i protiv božje opstojnosti
- objasniti pojam društvenog ugovora
- razlikovati različite pristupe suverenosti i državnom autoritetu
- objasniti različite pristupe razumijevanju emocija
- objasniti pojam tolerancije

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	
Kontinuirana provjera znanja 1 (kolokvij predavanja)	1,5	35%
Kontinuirana provjera znanja 2 (kolokvij seminari)	1,5	35%
ZAVRŠNI ISPIT	1	30%
UKUPNO	6	100%

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom

nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Snježana Prijić Samaržija i Ana Gavran Miloš: *Antička i novovjekovna epistemologija*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2011.
2. Rene Descartes: *Meditacije o prvoj filozofiji*, u E. Husserl, Kartezijanske meditacije, Zagreb, SSO, 1975.
3. Benedict de Spinoza: *Etika: dokazana geometrijskim redom*, Zagreb, Demetra, 2000.
4. George Berkeley: *Odabrane filozofske rasprave* (Rasprava o načelima ljudske spoznaje, Tri dijaloga između Hylasa i Philonousa), Zagreb, KruZak, 1999.
5. David Hume: *Istraživanje o ljudskom razumu*, Zagreb, Naprijed, 1988
6. Immanuel Kant: *Kritika čistog uma*, Zagreb, Matica Hrvatska 1987.

IZBORNA LITERATURA

1. John Locke: *Ogledi o ljudskom razumu I i II*, Beograd, Kultura, 1962.
2. G. W. Leibniz: *Novi ogledi o ljudskom razumu*, Sarajevo, Veselin Masleša, 1986.
3. David Hume, *Rasprava o ljudskoj prirodi*, Sarajevo, Logos, 1983.
4. Božićević Vanda, *Filozofija britanskog empirizma*, Školska knjiga Zagreb, 1996.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). U slučaju većeg broja opravdanih izostanka, potrebno je napisati dodatni seminarski rad na zadanu temu od maksimalno 4000 riječi i uz konzultiranje barem četiriju izvora sekundarne literature. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta.

Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezane za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj i suradnik na kolegiju. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi maksimalno 2 boda.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-kolegij na platformi Merlin
Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
Oglasne ploče odsjeka za filozofiju
Elektronička pošta
Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-kolegij na platformi Merlin
U vrijeme konzultacija
Elektronička pošta

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Provjera usvojenog znanja s predavanja (kolokvij 1): kolokvij uključuje pisanu provjeru znanja nakon prve cjeline predavanja kojom se provjerava upoznatost sa sadržajem cjeline. Kolokvij je tzv. objektivnog tipa, uključuje provjeru stečenih znanja, (prepoznavanje problema i pojmova, višestruki izbor, nadopunjavanje), a maksimalno je moguće dobiti trideset i pet bodova.

Provjera usvojenog znanja sa seminara (kolokvij 2): seminari su tematski organizirani oko rada

na izvornim filozofskim tekstovima. Provjera znanja (kolokvij 2) sastoji se od zadataka objektivnoga tipa, analize teksta i esejskih pitanja. Maksimalno je moguće ostvariti trideset i pet bodova.

Završni ispit sastoji se od esejskih pitanja. Moguće je ostvariti trideset bodova.

Aktivnost u nastavi kontinuirano se prati od strane nositelja kolegija.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	5. 2. i 19. 2. u 11.00
Ljetni	25.6. i 9. 7. u 11.00
Jesenski	27.8. i 10.9. u 11.00

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1	Uvodno predavanje: racionalizam i empirizam
2	Moderni/novovjekovni skepticizam
3	Problem percepcije
4	Reprezentacionalizam i teorije osjetilnih data
5	Urođeno znanje i razlika a priori / a posteriori
6	Pitanje metode: dedukcija vs znanstvena indukcija i idoli
7	Um i stvarnost
8	Pitanje dokazivanje postojanja vanjskog svijeta: rješenje skeptičkih dilema
9	Kolokvij
10	Problem supstancije i odnosa duha i tijela
11	Problem kauzaliteta
12	Pitanje božje egzistencije
13	Identitet i sloboda
14	Filozofijsko-političke i etičke teme: društveni ugovor i tolerancija (Locke i Spinoza)
15	Etičke teme: ljubav i brak (Hume i Kant)

Seminari: nastava na seminarima tematski prati predavanja a organizirana je oko fokusiranog rada na izvornim filozofskim tekstovima.

1	Uvodno upoznavanje sa sadržajem i dogovor oko metodologije rada na seminarima.
2	Moderni skepticizam
3	Problem percepcije
4	Reprezentacionalizam i teorije osjetilnih data
5	Urođeno znanje i razlika a priori / a posteriori
6	Metoda/razum: dedukcija vs znanstvena indukcija i idoli
7	Um i stvarnost
8	Pitanje dokazivanje postojanja vanjskog svijeta: rješenje skeptičkih dilema
9	Kolokvij
10	Problem supstancije i odnosa duha i tijela
11	Problem kauzaliteta

12	Pitanje božje egzistencije
13	Identitet i sloboda
14	Etičke teme: Tolerancija
15	Etičke teme: Kant o ljubavi
Napomena:	U slučaju konferencijskih i drugih obveza neki termini predavanja i/ili seminara odradit će se u dogovoru sa studentima u posebno dogovorenom terminu.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Analizirati i raspravljati o temeljnim epistemološkim, ontološkim, filozofsko-političkim i dr. problemima vezanim za ovo povijesno-filozofsko razdoblje	Epistemološka, ontološka, politička teorija filozofa modernog razdoblja	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Objasniti, interpretirati te sažeto prenijeti stajališta ključnih predstavnika empirizma i racionalizma te Kanta	Filozofske teorije filozofa empirizma, racionalizma i I. Kanta	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Usvojiti terminologiju i usporediti stavove filozofa ovog povijesnog razdoblja s prethodnicima i sljedbenicima	Filozofske teorije filozofa empirizma, racionalizma, skolastike i I. Kanta	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Analizirati i interpretirati filozofske tekstove iz ovog povijesnog razdoblja	Filozofske teorije filozofa empirizma i racionalizma i I. Kanta	Rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, rad u paru	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Metafizika		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	6.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet	F-416		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	265-645		
e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Univerzalije i partikularije (realizam / nominalizam / tropi) <u>Supstancija</u> (bundle / substratum) <u>Propozicije</u> (realizam / nominalizam) <u>Mogući svjetovi</u> (aktualizam / realizam / kombinatorna teorija) <u>Prostor</u> (apsolutno / relacijsko shvaćanje) <u>Beskonačna djeljivost prostora i vremena</u> (Zenonovi paradoksi) <u>Vrijeme</u> (A i B serija / nerealnost vremena) <u>3D/4D</u> (endurance / perdurance) <u>Uzročnost</u> (konstantna konjunkcija / nužni i dovoljni uvjeti / vjerojatnost) <u>Realizam i antirealizam</u> (postojanje i spoznaja / Eutifova dilema / order of priority / svijet <i>a la</i> Carnap) <u>Identitet</u> (identitet fizičkih predmeta / osobni identitet) <u>Postojanje matematičkih entiteta</u> (platonizam / uzročna izoliranost apstraktnih predmeta / fikcionalizam / fizikalizam) <u>Postojanje vrijednosti</u> (<i>sui generis</i> vrijednosti / querness argument) <u>Istina</u> (redundancijska teorija i eksplanatorna vrijednost / aletički realizam i epistemičko shvaćanje)			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći: - prepoznati, opisati, razlikovati i objasniti temeljne probleme metafizike i njihova rješenja. Da - razumijeti implikacije metafizičkih pozicija po formiranje ukupne slike svijeta, kao i po formiranje pozicija u pogledu ostalih problema filozofije: filozofije uma, filozofije empirijskih znanosti, filozofije matematike, etike i meta-etike, epistemologije, itd.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE		UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave		2	
Kontinuirana provjera znanja 1		1	30
Kontinuirana provjera znanja 2		1	30
ZAVRŠNI ISPIT		2	40
UKUPNO		6	100
Opće napomene:			
<u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u>			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 60% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 40% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Loux J. Michael: <i>Metafizika - Suvremeni uvod</i> , Sveučilište u Zagrebu - Hrvatski studiji, 2010. Lowe E.J. <i>A Survey of Metaphysics</i> , Oxford University Press, 2002. Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014. Carroll J. W. i Markosian N.: <i>An Introduction to Metaphysics</i> . Cambridge University Press. 2010. Sider, T. <i>Four-dimensionalism</i> . Oxford University Press. 2003. Berčić Boran: <i>Tekstovi za kolegij Metafizika</i> , FFRi, skripta u Biblioteci Fakulteta Berčić Boran: <i>Tekstovi za rad na kolegiju Metafizika - seminar</i> , FFRi, skripta u Biblioteci Fakulteta			
IZBORNA LITERATURA			
Armstrong D.M. <i>Universals: an Opinionated Introduction</i> , Boulder: Westview Press, 1989. Taylor Richard: <i>Metaphysics</i> , Prentice Hall, 1974. Campbell Keith: <i>Metaphysics</i> , Dickenson, 1976. zbornici: Loux, J.Michael (ur): <i>Metaphysics – Contemporary Readings</i> , Routledge, 2001. Loux J. Michael (ur): <i>The Oxford Handbook of Metaphysics</i> , Oxford University Press, 2005. Kim Jaegwon i Sosa Ernest (ur): <i>Metaphysics (An Antology)</i> , Blackwell, 2002.			
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU			
POHAĐANJE NASTAVE			
Treba pohađati nastavu. Student je dužan biti prisutan na najmanje 70% nastave.			
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA			
Usmeno na nastavi, oglasnom pločom Odsjeka, obavijestima na web-u, e-mailom.			
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA			
Na nastavi, na konzultacijama, e-mailom, itd.			
NAČIN POLAGANJA ISPITA			
Dva kolokvija (predavanja), kontinuirana provjera znanja putem kratkih upitnika (seminar) i usmeni ispit.			
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE			
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.			
ISPITNI ROKOVI			
Zimski	2.2. i 16.2.		
Ljetni	15.6. i 29.6.		
Jesenski	31.8. i 11.9.		
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)			

DATUM	NAZIV TEME
1.	Predavanje: Što je metafizika? Seminar: Podjela tema
2.	Predavanje: Univerzalije/partikularije Seminar: Uvod u ontologiju u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
3.	Predavanje: Univerzalije/partikularije Seminar: Apstraktni entiteti u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
4.	Predavanje: Supstancija Seminar: Materijalni objekti u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
5.	Predavanje: Propozicije Seminar: Kritike metafizike u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
6.	Predavanje: Mogući svjetovi Seminar: Vrijeme u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
7.	Predavanje: Prostor Seminar: Trajanje (perzistencija) u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
8.	Predavanje: Uzrokovanje Seminar: Modalnost u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
9.	Predavanje: Vrijeme Seminar: Uzrokovanje u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
10.	Predavanje: 3D/4D Seminar: Sloboda volje u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
11.	Predavanje: Identitet Seminar: Metafizika rase u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
12.	Predavanje: Istina Seminar: Osobni identitet u: Carroll J. W. i Markosian N.: <i>An Introduction to Metaphysics</i> . Cambridge University Press. 2010.
13.	Predavanje: Realizam / antirealizam Seminar: Seminar: Paradoksi kretanja i mogućnost promjene u: Lowe E.J. <i>A Survey of Metaphysics</i> , Oxford University Press, 2002.
14.	Predavanje: Metametafizika Seminar: Verbalizam i trivijalizam

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će biti u stanju prepoznati, opisati, razlikovati i objasniti temeljne probleme metafizike i njihova rješenja. Moći će objasniti implikacije metafizičkih pozicija po formiranje ukupne slike svijeta, kao i po formiranje pozicija u pogledu ostalih problema filozofije: filozofije uma, filozofije empirijskih znanosti, filozofije matematike, etike i meta-etike, epistemologije.	<u>Univerzalije i partikularije</u> (realizam / nominalizam / tropi) <u>Supstancija</u> (bundle / substratum) <u>Propozicije</u> (realizam / nominalizam) <u>Mogući svjetovi</u> (aktualizam / realizam / kombinatorna teorija) <u>Prostor</u> (apsolutno / relacijsko shvaćanje) <u>Beskonačna djeljivost prostora i vremena</u> (Zenonovi paradoksi) <u>Vrijeme</u> (A i B serija / nerealnost vremena) <u>3D/4D</u> (endurance / perdurance) <u>Uzročnost</u> (konstantna konjunkcija / nužni i dovoljni uvjeti / vjerojatnost)	Predavanje, seminar, konzultacije.	Pismeni i usmeni ispit. Dvije kontinuirane provjere znanja (dva kolokvija).

	<u>Realizam i antirealizam</u> (postojanje i spoznaja / Eutifova dilema / order of priority / svijet a la Carnap) <u>Identitet</u> (identitet fizičkih predmeta / osobni identitet) <u>Postojanje matematičkih entiteta</u> (platonizam / uzročna izoliranost apstraktnih predmeta / fikcionalizam / fizikalizam) <u>Postojanje vrijednosti</u> (<i>sui generis</i> vrijednosti / querness argument) <u>Istina</u>		
--	---	--	--

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Suvremena filozofija		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)		
Semestar	VI		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Dr. sci. David Grčki; Doc. dr. sci. Neven Petrović		
Kabinet	F-414; F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.		
Telefon	051/669-211 i 051/265-649		
e-mail	dgrcki@ffri.uniri.hr ; npetrovic@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Prof. dr. sci. Luca Malatesti		
Kabinet	F-422		
Telefon	051/265-650		
e-mail	lmalatesti@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Izv. prof. dr. sci. Saša Horvat		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije	Prema dogovoru		
e-mail	horvat.sasa@gmail.com		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Najznačajniji aspekti filozofskih teorija 20. stoljeća u kontinentalnom i analitičkom kontekstu što uključuje neokantovsku, fenomenološku i egzistencijalističku struju zastupljenu teorijama Hartmanna, Husserla, Sartrea i drugih, novije predstavnike frankfurtske škole te osnovne postavke filozofa koji pripadaju analitičkoj tradiciji poput Fregea, Wittgensteina, Russella, Carnapa, Quinea, Strawsona, itd. Posebna će pažnja biti posvećena usporedbi dvaju suprotstavljenih filozofijskih tradicija.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student će nakon položenog ispita biti u stanju:			
• prepoznati i razlikovati temeljne pravce mišljenja u filozofiji 20. stoljeća • objasniti Husserlovu ideju fenomenologije • definirati osnove teze hermeneutike • definirati osnove teze filozofije egzistencijalizam • prepričati Habermasovu interpretaciju učenja frankfurtske škole • usporediti Fregeovo i Wittgensteinovo shvaćanja zasnivanja logike • identificirati Russellov odgovor na Fregeovu teoriju • definirati program Bečkog kruga te kritiku istog • usporediti suvremenu kontinentalnu i suvremenu analitičku filozofiju • kritički sagledati razlike i poveznice dvaju suvremenih pristupa filozofiji			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	x	x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2		0

Kontinuirana provjera znanja	2	50
Kontinuirana provjera znanja	2	50
UKUPNO	6	100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Aho, K. 2014. *Existentialism: An Introduction*, Polity Press, Cambridge.
 Berčić, B. 2002. *Filozofija bečkog kruga*. KruZak. Zagreb.
 Frege, G. 1995. *Osnove aritmetike i drugi spisi*. KruZak. Zagreb.
 Hartmann, 1973. *Novi putevi ontologije*, BIGZ, Beograd, str. 37-107 (71)
 Heidegger, M. 1985. *Bitak i vrijeme*. Naprijed. Zagreb, str. 1-44 (44)
 Husserl, E. 2003. *Filozofija kao stroga znanost*. Ljevak. Zagreb.
 James, W. 2001. *Pragmatizam*. Ibis grafika: Zagreb.
 Kolakowski, L. 1985. *Glavni tokovi marksizma III*, BIGZ, Beograd, str. 287-348 i 387-474 (150)
 Russell. B., „On Denoting“ ili Russell. B. 1994. „O označavanju“. *Čemu*. Vol. I, No. 1.
 Sartre, J. P. 1964. *Egzistencijalizam je humanizam*. Veselin Masleša. Sarajevo, str. 259-284 (26)
 Schwartz, S. P. 2012. *A brief history of analytic philosophy: From Russell to Rawls*. John Wiley & Sons.
 Wittgenstein, L. 1998. *Filozofijska istraživanja*. Nakladni zavod Globus: Zagreb.
 Wittgenstein, L. 2003. *Tractatus Logico-Philosophicus*. Moderna vremena: Zagreb.

IZBORNA LITERATURA

Barrett, W. *Irrational Man: A Study in Existential Philosophy*, Anchor Books, New York, 1990.
 Beaney, M. (Ed.). 2013. *The Oxford handbook of the history of analytic philosophy*. Oxford University Press.
 Camus, A. 1963. *Mit o Sizifu*, Veselin Masleša, Sarajevo, str. 15-73 (58)
 Carnap, R. 1932. "The Elimination of Metaphysics Through Logical Analysis of Language". *Erkenntnis*. pp: 60-81.
 Copleston, F. C. 2003. *Logical positivism and existentialism* (Vol. 11). A&C Black.
 Davidson, D. 1985. "On the Very Idea of a Conceptual Scheme", pretiskano u *Inquiries into Truth and Interpretation*. Oxford University Press. pp. 183-98.
 Husserl, E. „Ideje za čistu fenomenologiju i fenomenologijsku filozofiju“, u Galović, M. (ur.) *Suvremena filozofija 2*. Svezak 8 (Hrestomatija filozofije), Školska Knjiga, Zagreb, 1996, str. 129–64 (35)
 Husserl, E. 1975. *Ideja fenomenologije*. BIGZ. Beograd.
 Jones, W. T., & Fogelin, R. J. 1997. *The twentieth century to Quine and Derrida*. Harcourt Brace.
 Kripke, S. 1997. *Imenovanje i nužnost*. KruZak. Zagreb.
 Lewis, D. K. 1986. *On the Plurality of Worlds*. Wiley-Blackwell. Oxford.
 Martinich, A.P., Sosa, D. 2001. *A Companion to Analytic Philosophy*. Wiley-Blackwell. Oxford.
 Martinich, A.P., Sosa, D. 2001. *Analytic Philosophy: An Anthology*. Wiley-Blackwell. Oxford.
 McGinn, C. 2002. *The making of a philosopher: My journey through twentieth-century philosophy*. Harper Collins: New York.
 Moran, D. (Ed.). 2008. *The Routledge companion to twentieth century philosophy*. Routledge.
 Olson, R.G. 1962. *An Introduction to Existentialism*, Dover Publications, New York.
 Parkinson, G. H. R., & Shanker, S. G. 1999. *Routledge history of philosophy - Volume 9: Philosophy of Science, Logic and Mathematics in the 20th Century*. Routledge.
 Passmore, J. A 1971. *Hundred Years of Philosophy*, Duckworth, London, str. 322-478
 Peirce, C.S. „Kako da svoje ideje učinimo jasnim“ u Peirce, C.S. *Pragmatizam*, Grafos, Beograd, 1979, str. 29-53 (25)
 Quine, W. V. O. 1999. *Riječ i predmet*. KruZak. Zagreb.
 Rockmore, T. 2003. "Remarks on the structure of twentieth century philosophy". *Ars Disputandi*, 3(1), 332-339.

Sartre, J.P. 1983. *Bitak i ništa*, Nolit, Beograd.
 Sesardić, N. (ur.) *Filozofija nauke*, Nolit, Beograd, 1988, str. 253-364 (112)
 Stegmüller, V. 1962. *Glavne struje suvremene filozofije*, Nolit, Beograd.
 Sutlić, V., *Kako čitati Heideggera: uvod u problematsku razinu "Sein und Zeit"-a i okolnih spisa*, Zagreb, 1989, str. 63-101 (39)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obavezni pohađati najmanje 70% nastave, odnosno 42 sata predavanja i seminara. Od studenata se očekuje da na nastavu dolaze na vrijeme, pripremljenog gradiva i pročitanih zadanih tekstova te da budu spremni na aktivno sudjelovanje.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Putem Merlina, e-maila.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Putem maila, konzultacija, Merlina

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Student je dužan položiti četiri kolokvija iz zadanog gradiva. Konačna ocjena se formira na temelju ukupnog broja ostvarenih bodova.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski 9.02. i 23.02. u 11h

Ljetni 18.06. i 06.07.2026. u 11h

Jesenski 31.08. i 11.09. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME	
Tjedan 1	Uvod – filozofski prethodnici (Kant, Hegel), povijesni kontekst i pregled temeljnih filozofskih problema 20. stoljeća	Husserlova fenomenologija (Malatesti)
Tjedan 2	Pragmatizam - Pierce, James i Dewey	Hartmannova ontologija
Tjedan 3	Logicizam i Fregeova revolucija u logici i filozofiji jezika	Hartmannova ontologija
Tjedan 4	Bertrand Russell i G.E. Moore – Kritika idealizma, logika i filozofija jezika	Heideggerova filozofija egzistencije (Horvat)
Tjedan 5	Rani Wittgenstein I	Heideggerova filozofija egzistencije (Horvat)
Tjedan 6	Rani Wittgenstein II	Prvi kolokvij
Tjedan 7	Bečki krug: Verifikacionizam i eliminacija metafizike	Egzistencijalizam kao globalni pokret
Tjedan 8	Prvi kolokvij	Preteče egzistencijalizma: Kierkegaard i Nietzsche
Tjedan 9	Kritike logičkog pozitivizma	Sartreov i Camusov egzistencijalizam
Tjedan 10	Kasni Wittgenstein	Novi marksizam: Gyorgy Lukacs i Karl Korsch
Tjedan 11	Filozofija običnog jezika	Marksizam frankfurtske škole
Tjedan 12	Quineov Pragmatizam	Marksizam frankfurtske škole
Tjedan 13	Neo-pragmatizam: Goodman, Rorty, Putnam	Ostale marksističke škole dvadesetog stoljeća
Tjedan 14	Kripke: <i>Imenovanje i nužnost</i>	Završna diskusija
Tjedan 15	Drugi kolokvij	Drugi kolokvij

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
prepoznati i razlikovati temeljne pravce mišljenja u filozofiji 20. stoljeća	Edmund Husserl Gottlob Frege Bertrand Russell Ludwig Wittgenstein Martin Heidegger Nicolai Hartmann Jean Paul Sartre William V.O. Quine Rudolf Carnap	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
objasniti Husserlovu ideju fenomenologije	Edmund Husserl	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
definirati osnove teze hermenautike	Martin Heidegger	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
definirati osnove teze filozofije egzistencijalizma	Martin Heidegger Jean Paul Sartre Albert Camus	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
prepričati Habermasovu interpretaciju učenja frankfurtske škole	Jürgen Habermas Theodor Adorno Erich Fromm Herbert Marcuse	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
usporediti Fregeovo i Wittgensteinovo shvaćanja zasnivanja logike	Gottlob Frege Bertrand Russell Norman Whitehead Ludwig Wittgenstein	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
identificirati Russellov odgovor na Fregeovu teoriju	Gottlob Frege Bertrand Russell	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	II., IV., VI.
Akadska godina	2025/26
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema izvedbenom planu Napomena: zbog konferencijskih obveza neki nastavni termini odradit će se subotom i/ili u drugim terminima
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović
Kabinet	425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Prema rasporedu
Telefon	265-639
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Predmet će biti podijeljen u dvije osnovne tematske cjeline: filozofija filma i filozofija izvedbenih umjetnosti, a uvodna predavanja odnosit će se na usvajanje osnovnih pojmova filozofije umjetnosti koji su potrebni da bi se raspravljalo o ovim individualnim umjetnostima. Cjelokupno gradivo predmeta organizirat će se s obzirom na sljedeće tematske blokove: 1. Komparativna filozofija umjetnosti: - cilj, svrha i metodologija filozofskog promišljanja o umjetnosti općenito i pojedinačnog pristupa individualnim umjetnostima - problem definiranja umjetnosti, pitanje nužnih i dovoljnih uvjeta da bi nešto bila umjetnost i da bi nešto spadalo u određenu umjetnost 2. Umjetnički elementi zajednički filmu i izvedbenim umjetnostima - element narativnosti u filmu i kazalištu (definicija i uvjeti narativa, specifičnost narativne umjetnosti) - pitanje 'autora' i njegove uloge u umjetničkom 'proizvodu' - definiranje glume i glumca - odnos autora i glumaca, pitanje intencionalnosti i zajedničkog djelovanja, uloga sudionika (redatelj, producent, scenograf, glumci) u umjetničkom ostvarenju i estetskom doživljaju - uloga gledatelja, specifičnost estetskog iskustva kazališnih predstava, uloga pažnje - emocionalne reakcije (empatija, strah, neizvjesnost, teorije kognitivnih znanstvenika o mentalnim procesima gledatelja) - ontološki, epistemološki i umjetnički status književnih predložaka za film/kazalište - glazba u filmu i izvedbenim dramskim umjetnostima 3. Filozofija filma - ontološki status filma - fotografska osnova filma - problem medija - problem interpretacije filma - pitanje žanra - film i televizija, fenomen TV serija - umjetnički film nasuprot <i>blockbuster</i> (umjetnost nasuprot žanr) - ključni filozofi filma (Noel Carroll, Berys Gaut, Carl Plantinga, Muray Smith, Ted Nanniceli) 4. Filozofija izvedbenih umjetnosti - definiranje izvedbenih umjetnosti i umjetničkih izvedbi (klasična glazba, kazališne izvedbe, ples, književnost, popularna glazba, performanse) - David Davies i 'klasična paradigma' - James Hamilton i 'model sastojaka' - ontološki status izvedbenih umjetnosti - odnos notnog/tekstualnog zapisa i izvedbe (djela za izvedbu i izvedena djela)	

- problem autentičnosti u izvedbama, pitanje interpretacije notnog/tekstualnog zapisa, autoritet skladatelja/pisca/redatelja
- funkcija publike
- teorije kazališta i funkcije kazališta (Aristotel, Brecht, DeCoursey)

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

- Očekuje se da nakon odslušanog kolegija studenti mogu:
- identificirati osnovne filozofske probleme koji se javljaju u teorijskim raspravama o filmu i izvedbenim umjetnostima
 - analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i argumentima koji se razvijaju unutar ovog područja
 - analizirati i interpretirati tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta
 - povezati gradivo sa srodnim kolegijima; objasniti na koji način spoznaje iz drugih filozofskih disciplina (filozofija uma, epistemologija, etika, ontologija, filozofija umjetnosti, filozofija književnosti, estetika) obogaćuju rasprave o filmu i izvedbenim umjetnostima, ali i načine na koji spoznaje o filmu i izvedbenim umjetnostima mogu koristiti za analizu drugih filozofskih problema

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x			X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
x		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja kolokvij	2	35
Kontinuirana provjera znanja Kolokvij		35
ZAVRŠNI ISPIT		30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova (50%) da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

Tijekom semestra piše se jedan kolokvij koji pokrivaju 60% gradiva i nose 60% ocjenskih bodova. Zadaci se sastoje

od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja, esejskih pitanja i zadataka analize tekstova. Završni ispit sastoji se od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja i esejskih pitanja, a moguće je ostvariti maksimalno 40 bodova.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Berliner, Todd. 2017. *Hollywood Aesthetic: Pleasure in American Cinema*. Oxford: Oxford University Press.
 Davies, David (2011), *Philosophy of the Performing Arts*, Blackwell Publishing (izbor)
 Carroll, N., L. Di Summa, S. Loht, (2019), *The Palgrave Handbook of the Philosophy of Film and Motion Pictures*, Palgrave (izbor)
 Tan, Ed. S. 1996. *Emotion and the structure of Narrative Film: Film as an Emotion Machine*. New York: Routledge
 Smith M. (1995), *Engaging characters. Fiction, Emotion, and the Cinema*. OUP

IZBORNA LITERATURA

Carroll, Noel, (1990), *The Philosophy of Horror, or Paradoxes of the Heart*, Routledge
 Carroll, Noel, (2010), *Art in Three Dimensions*, OUP
 Carroll, Noel, (2013), *Minerva's Night Out*, Wiley-Blackwell
 Davies, Steven, (2003), *Themes in Philosophy of Music*, Oxford UP
 Hamilton, James (2007), *The Art of Theatre*, Blackwell Publishing
 Kivy, Peter, (2007), *Music, Language and Cognition*, Clarendon Press, Oxford UP
 Kivy, Peter, (2009), *Antithetical Arts, On the Ancient Quarrel between Literature and Music*, Clarendon press, Oxford
 Livingston, Paisley (2009), *Cinema, Philosophy, Bergman*, OUP
 Livingston, Paisley & Plantinga, Carl ur, (2009), *The Routledge Companion to Philosophy and Film*, Routledge
 Slugan M. (2025), *Taking Fiction Film Seriously: A Philosophical Approach to Cinema Studies*
 Smith, Murray, (2017), *Film, Art and Third Culture*, OUP
 Smith, Murray & Richard Allen, (1997), *Film Theory and Philosophy*, OUP

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). Kašnjenje se ne tolerira. Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-mail, konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12.2./26.2. u 10
Ljetni	18.6./2.7. u 10
Jesenski izvanredni	3.9./17.9. u 10

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

1	Uvodno predavanje, dogovor oko načina rada Uvod u filozofiju filma
2	Filozofija filma: razvoj filozofije filma
3	Problem medija
4	Naracija
5	Umjetnička svojstva filma
6	Kolokvij 1
7	Gluma, glumci i likovi
8	Perspektiva gledatelja
9	Interpretacija
10	Problem autorstva u filmu i kazalištu
11	Kolokvij 2
12	Uvod u filozofiju izvedbenih umjetnosti
13	Izvedbena djela i djela za izvedbu

14	Ontološki i estetski aspekti izvedbenih umjetnosti
15	Filozofski izazovi adaptacija književnih djela

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Identificiranje osnovnih filozofskih problema koji se javljaju u teorijskim raspravama o filmu i izvedbenim umjetnostima	Filozofske teorije posvećene tematskim područjima kolegija	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i argumentima koji se razvijaju unutar ovog područja	Filozofske teorije (tekstovi) – vidjeti primarnu literaturu	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Analizirati i interpretirati tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta	Filozofski tekstovi koji su na popisu obavezne literature	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Povezati gradivo sa srodnim kolegijima	Etika, estetika, filozofija uma, epistemologija i filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija historije		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)		
Semestar	II, IV, VI		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Doc. Dr. sci. Neven Petrović		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.		
Telefon	051 265 647		
e-mail	npetrovic@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Prva tematska cjelina koja se obrađuje jest kritika tradicionalne (tzv. spekulativne) filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti, a temeljni tekst koji se obrađuje klasična je Popperova rasprava <i>Bijeda historicizma</i> u kojoj se dokazuje da nema nikakvih povijesnih zakona koji upravljaju tokom događaja, te da ljudska povijest nije usmjerena ni prema kakvom cilju i nema baš nikakav skriveni smisao. Ideja ovog dijela kolegija jest da se ukaže na problematične aspekte nekad prevladavajućih, a kod nas još uvijek dovoljno prisutnih, filozofskih pristupa povijesti i historiografiji. Drugi dio kolegija posvećen je uvođenju u metodološke probleme historijskog istraživanja, tj. upućivanju studenata u teorijska pitanja historiografije kao znanosti. Tu ih se kani upoznati s osnovnim metodološkim problemima društvenih znanosti, poglavito povijesti, i to kroz jedan od temeljnih udžbenika na tom području, Nagelovu <i>Strukturu nauke</i>. Treća i posljednja cjelina kojom će se baviti ovaj kolegij usredotočena je na argumente za i protiv temeljnih pozicija koje se zauzimaju u pogledu metodoloških problema historiografije. Prvenstveno se radi o srazu „pozitivističkih“ i „idealističkih“ pogleda na: objektivnost povijesnog istraživanja, mogućnost nalaženja povijesne istine, vrstu objašnjenja koju historičari mogu pružiti tumačeći prošla zbivanja, metodološki individualizam i holizam i sl. Čitat će se i prodiskutirati izvorni tekstovi autora i iz jedne i iz druge suprotstavljene škole mišljenja, sakupljeni u jednom od ključnih zbornika o ovoj problematici.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije suvremene filozofije historije; - definirati probleme povijesnih zakona i trendova, povijesnih činjenica, objašnjenja i razumijevanja u humanističkim znanostima, te holizma i metodološkog individualizma; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-historijskim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA		
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0	0
Kontinuirana provjera znanja	1	25
Seminarski rad	1	25
Završni ispit	1	50
UKUPNO	3	100
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
1) Carr, E.H. <i>Što je povijest?</i> , Srednja Europa, Zagreb, 2004, str. 5-45 (41)		
2) Colingwood, R.G. <i>Ideja historije</i> , Svjetlost-Sarajevo/Globus, Zagreb, 1986, str. 1-15 (15)		
3) Dray, W.H. <i>Philosophy of History</i> , Prentice Hall, Engelwood Cliffs, 1964, str. 4-58 (55)		
4) Hempel, C.G. „The Function of General Laws in History“, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i> , Free Press, Glencoe, 1959, str. 344-356 (13)		
5) Nagel, E. <i>Struktura nauke</i> , Nolit, Beograd, 1974, str. 487-528 (42)		
6) Passmore, J. “The Objectivity of History”, u Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i> , Harper & Row, New York, 1966, str. 75-94 (20)		
7) Popper, K.R. <i>Bijeda historicizma</i> , KruZak, Zagreb, 1996, str. 47-64; 111-154 (62)		
8) Tucker, A. <i>Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography</i> , Cambridge University Press, Cambridge, 2004, str. 1-22 (22)		
9) Watkins, J.W.N. “Historical Explanation in the Social Sciences”, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i> , Free Press, Glencoe, 1959, str. 503-514 (12)		
10) Wright, G.H. von, <i>Objašnjenje i razumijevanje</i> , Nolit, Beograd, 1975, str. 55-87 (33)		
Ukupno: 315 str.		
IZBORNA LITERATURA		
Becker, C. “Everyman His Own Historian”, <i>American Historical Review</i> , Vol. 37, 1931-1932, str. 227-232 (6)		
Becker, C. “What are Historical Facts?”, <i>Western Political Quarterly</i> , Vol. 8, 1955, str. 327-340 (14)		
Berlin, I. „The Concept of Scientific History“ i “The Divorce between the Sciences and the Humanities” u Berlin, I. <i>The Proper Study of Mankind</i> , Farrar, Straus and Giroux, New York, 2000, str. 17-58, 326-358 (73)		
Berlin, I. „Povijesna neminovnost“, u Berlin, I. <i>Četiri eseja o slobodi</i> , Feral Tribune, Split, 2000, str. 123-217 (95)		
Broadbeck, M. “Explanation, Prediction, and ‘Imperfect’ Knowledge”, u Feigl, H./Grover, M. (ur.) <i>Scientific Explanation, Space and Time</i> , University of Minnesota Press, Minneapolis, 1962, str. 231-272 (42)		
Cannadine, D. (ur.) <i>What is History Now?</i> , Palgrave Macmillan, Houndmills, 2002.		
Danto, A.C. <i>Analytical Philosophy of History</i> , Cambridge University Press, 1968.		
Dawson, C. “The Problem of Metahistory”, <i>History Today</i> , Vol. 1, No. 6, 1951.		
Day, M. <i>The Philosophy of History: An Introduction</i> , Continuum, London, 2008.		
Dilthey, W. <i>Izgradnja istorijskog sveta u duhovnim naukama</i> , BIGZ, Beograd, 1980.		
Dray, W.H. “Explanatory Narrative in History”, <i>Philosophical Quarterly</i> , Vol. 4, No. 14, 1954, str. 15-27 (13)		
Dray, W.H. <i>Laws and Explanation in History</i> , Oxford University Press, London, 1957.		
Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i> , Harper & Row, New York, 1966.		
Gallie, W.B. <i>Philosophy and the Historical Understanding</i> . Schoken Books. New York. 1964.		

Gardiner, P. (ur.) *The Philosophy of History*, Oxford University Press, Oxford, 1952.

Gardiner, P. *The Nature of Historical Explanation*, Oxford University Press, London, 1952.

Gardiner, P. (ur.) *Theories of History*, Free Press of Glencoe, New York, 1959.

Goldman, L. *Humanističke nauke i filozofija*, Kultura, Beograd, 1960, str. 5-39 (35)

Gordon, S. *The History and Philosophy of Social Science*, Routledge, London, 1991, str. 390-410.

Gross, M. *Historijska znanost*, SN Liber, Zagreb, 1976.

Hayek, F.A. *Kontrarevolucija nauke*, CID, Podgorica, 1999, str. 13-97 I 197-214 (102)

Hook, S. *Philosophy and History*, New York University Press, New York, 1963.

Joynt, C.B. & Rescher, N. "On Explanation in History", *Mind*, Vol. 68, No. 271, str. 383-387 (5)

Joynt, C.B. & Rescher, N. "The Problem of Uniqueness in History", *History and Theory*, Vol. 1, No. 2, 1961, str. 150-162 (13)

Kolakowski, L. "Legenda o caru Kenediju: nova antropološka diskusija", u Kolakowski, L. *Đavo u istoriji*, Glas, Banja luka, 1989, str. 233-241 (9)

Lemon, M.C. *Philosophy of History*, Routledge, London, 2003.

Mandelbaum, M. *The Problem of Historical Knowledge*, Liveright Publishing Corporation, New York, 1938.

Mandelbaum, M. "Can There be a Philosophy of History?", *American Scholar*, Vol. 9, No. 1, 1939-1940.

Mandelbaum, M. "A Critique of Philosophies of History", *Journal of Philosophy*, Vol. 45, No. 14, 1948, str. 365-378 (14)

Mandelbaum, M. "Some Neglected Problems Regarding History", *Journal of Philosophy*, Vol. 49, No. 10, 1952.

Mandelbaum, M. "Concerning Recent Trends in the Theory of Historiography", *Journal of the History of Ideas*, Vol. 16, No. 4, 1955.

Mandelbaum, M. "The Problem of 'Covering Laws'", *History and Theory*, Vol. 1, No. 3, 1961, str. 229-242 (14)

Meyerhoff, H. (ur.) *The Philosophy of History in Our Time*, Doubleday & Company, Garden City, 1959.

Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, New Haven, 1957.

Oakeshott, M. "The Activity of Being Historian", u Oakeshott, M. *Rationalism in Politics*, Liberty Fund, Indianapolis, 1991, str. 151-183 (33)

Rescher, N./ Helmer, O. "On the Epistemology of the Inexact Sciences", *Management Science*, Vol. 6, No. 1, 1959, str. 25-40 (16)

Tucker, A. *Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography*, Cambridge University Press, Cambridge, 2004.

Tucker, A. *A Companion to the Philosophy of History and Historiography*, Wiley-Blackwell, 2010.

Walsh, W.H. *Philosophy of History: An Introduction*, Harper & Row, New York, 1960.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obavezanim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Usmeno
Putem platforme Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Putem platforme Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu višu od one koje su dobili na pismenom. Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9.02. i 23.02. u 11h
Ljetni	18.06. i 06.07.2026. u 11h
Jesenski	31.08. i 11.09. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvod: što je filozofija historije i koji su sve načini filozofskog bavljenja poviješću?
Tjedan 2	Primjer jedne klasične filozofije povijesti: Marx
Tjedan 3	Kritika filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti (Popper)
Tjedan 4	Što je historija? Klasična (Aristotel, Schopenhauer) i moderna gledišta (Colingwood)
Tjedan 5	Historija i činjenice: Carrovo gledište
Tjedan 6	Passmore: je li historija objektivna?
Tjedan 7	Jesu li objašnjenja u historiji znanstvena? Hempelov probabilistički model
Tjedan 8	Vrste objašnjenja u historiji: Nagel i tri glavne vrste historijskog objašnjenja
Tjedan 9	Antipozitivističko gledište o objašnjenjima u historiji: Dray i von Wright
Tjedan 10	Uzročnost u povijesti
Tjedan 11	Determinizam u povijesti: Berlin i Nagel
Tjedan 12	Rekapitulacija gradiva
Tjedan 13	Metodološki individualizam 1: Watkins
Tjedan 14	Metodološki individualizam 2: Danto
Tjedan 15	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije filozofije historije	Drayevo objašnjenje filozofije historije i njenih preokupacija, kao i mjesta te discipline u odnosu na opću filozofiju znanosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme povijesnih zakona i trendova, povijesnih činjenica, objašnjenja i	Drayeve klasifikacija filozofija povijesti i Popperova kritika cijele te tradicije; Aristotelovo i moderno viđenje historiografije; objektivnost	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

razumijevanja u humanističkim znanostima, te holizma i metodološkog individualizma	historiografije i pitanje objašnjenja i razumijevanja kod scijentista i humanista; Watkinsova vizija istraživanja u humanistici		
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Drayevo objašnjenje odnosa između scijentista i humanista, te rasprava između ta dva temeljna gledišta o historiografiji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	rasprava između dva temeljna gledišta o historiografiji, tj. scijentista i humanista, te rasprave unutar scijentističke paradigme	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih pozicija o glavnim pitanjima filozofije historije	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	- čitanje preporučene literature - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-historijskim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofska antropologija		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	2., 4., 6.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku			
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc Predrag Šustar		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	psustar@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Mjesto filozofske antropologije u odnosu na druge filozofske discipline (etika, filozofija psihologije, filozofija politike, epistemologija, filozofija biologije). Smisao filozofskog pitanja: što je čovjek? Specifičnost filozofskog pitanja o čovjeku naspram biološkog, tj. genetičkog i evolucijskog, psihološkog, te antropološkog pitanja u okviru određenih kulturoloških istraživanja. Perspektive nove, interdisciplinarne antropologije i mogući doprinosi filozofske tradicije. Pojam čovjeka i mogućnosti određenja ljudske biti. Monističko i dualističko određenje ljudske biti. Bit kao subjekt, duša, egzistencija. Pokušaji odgovora na pitanje o ljudskoj biti kroz povijest: mikrokosmos, zoon logon echon, zoon politikon, animal rationale, homo oeconomicus. Pokušaji određenja ljudske prirode kroz distinkcije egoizam - altruizam, racionalnost - iracionalnost. Anti- esencijalizam darwinističke teorije evolucije i kriza tradicionalne filozofske antropologije. Problemi biološkog redukcionizma i alternativni pristup naturalizaciji pitanja o čovjeku.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
1) opisivanje i upotrebe različitih pristupa antropološkom pitanju; 2) Izrada seminarskog rada u okviru tema koje se obrađuju na kolegiju			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0.5		25
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5		25
Kontinuirana provjera znanja 2	1		25
ZAVRŠNI ISPIT	1		25
UKUPNO	3		100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
Kant, Immanuel, <i>Kritika moći suđenja</i>. 1976. Naprijed: Zagreb / 2022. Jesenski i Turk: Zagreb 2022. Garson, Justin, 2022. <i>The Biological Mind: A Philosophical Introduction</i>. London/New York: Routledge. Taylor, Charles: 2024: <i>Cosmic Connections: Poetry in the Age of Disenchantment</i>. Harvard University Press: Cambridge, Massachusetts.	
IZBORNA LITERATURA	
U dogovoru s nastavnikom s obzirom na izabranu temu studentskih seminarskih radova.	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni pohađati nastavu. Mogući su izostanci u okviru Pravilnika.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Merlin, e-mail	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Konzultacije, e-mail	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeno i usmeno	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	12.2./26.2. u 14 sati
Ljetni	18.6./2.7. u 14 sati
Jesenski	27.8./10.9. u 14 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvod
2.	Transcendentalizam: ljepota (usp. Kant 1976 [1790], §§ 1-22, str. 37-78)
3.	Transcendentalizam: uzvišeno-moralno-sveto (usp. Kant 1976 [1790], §§ 23-29, str. 78-101)
4.	Naturalizam: Biološki um (usp. Garson 2022, Introduction)
5.	Naturalizam: Evolucijska psihologija (Isto, Poglavlje 4)
6.	Kolokvij
7.	Naturalizam: Kultura (Isto, Poglavlje 5)
8.	Naturalizam: Svijet kao predodžba 1 (Isto, Poglavlje 8)
9.	Naturalizam: Svijet kao predodžba 2 (Isto, Poglavlje 8)
10.	Naturalizam: suptilniji jezici (usp. Taylor 2024, Poglavlje 1)

11.	Post-naturalizam: solipsizam? (1) (Isto, Poglavlje 2)
12.	Post-naturalizam: solipsizam? (2) (Isto, Poglavlje 2 i 3)
13.	Konkretno razmatranje: T. S. Eliot (Isto, Poglavlje 13)
14.	Konkretno razmatranje: Czesław Miłosz (Isto, Poglavlje 14)
15.	Zaključne napomene

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
opisivanje i upotrebe različitih pristupa antropološkom pitanju;	Uvod u problem o ljudskoj prirodi Problem ljudske prirode u Grčkoj i srednjovjekovnoj filozofiji Problem ljudske prirode u novovjekovnoj filozofiji Što nam suvremena znanost može reći o ljudskoj prirodi Rasprava o urođenom/stečenom u ljudskoj prirodi Problem „razlikovanja“: filozofski pristupi Problem „razlikovanja“: biološki pristupi Problem „razlikovanja“: psihološki pristupi Kolokvij Izazovi pojmu ljudske prirode: problem dehumanizacije Izazovi pojmu ljudske prirode: darwinistički izazov Izazovi pojmu ljudske prirode: razvojni izazov Deskriptivna ljudska priroda Stabilnost ljudske prirode Humanizam i normativnost		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Moralni razlozi		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	2., 4., 6.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Marko Jurjako		
	Kabinet F-415		
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon		
	e-mail mjurjako@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
Vrijeme za konzultacije			
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
U kolegiju će se razmatrati odnos između etike i praktičnog razuma. Mnogi autori nastoje dokazati da je moralno rasuđivanje ustvari samo jedan oblik praktičnog rasuđivanja budući da praktičnim rasuđivanjem utvrđujemo <i>razloge</i> za djelovanje odnosno, slično kao i u području etike, nastojimo ustanoviti što trebamo činiti. Razmatrajući navedeni odnos, otvaraju se različita pitanja o kojima se intenzivno raspravlja. U kolegiju ćemo detaljnije analizirati sljedeće probleme: 1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudenijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma); 2. <u>Razlozi</u> (a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga); (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd., objektivna i subjektivna gledišta na prirodu razloga i obveze morala); 3. <u>Motivacija</u> (a) teorije motivacije (Hjumovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije); (b) moralna motivacija (primjena različitih teorija motivacije na područje etike: internalizam/eksternalizam motivacije, Kantovsko shvaćanje motivacije) (c) povezivanje filozofskih teorija motivacije s naturalističkim objašnjenjima motivacije (npr. evolucijski, neurokompjuterski, itd. pristupi motivaciji)			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći: - Definirati Hjumovsku teoriju motivacije - Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga - Objasniti razliku između normativnih (moralnih) i motivacijskih razloga - Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	C
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	30
Aktivnost na nastavi		10
ZAVRŠNI ISPIT	1	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.
- Naglasak: razumijevanje osnovnih pojmova, poznavanje ključnih argumenata i njihova temeljna evaluacija, sposobnost jasnog preporučavanja i povezivanja ideja.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- Foot, P. 2002. Morality as a System of Hypothetical Imperatives. U P. Foot, ur., *Virtues and Vices*, Oxford: Clarendon Press, str. 157–173.
- Hume, D. 1985. [1739–1740]. *A Treatise of Human Nature*, London and New York: Penguin, [Potrebno je pročitati određene dijelove 3. knjige.] imamo prijevod
- Lofitis, K. (2024). The Question of the Existence of Moral Reasons and Two Kinds of Scepticisms. *Journal of Value Inquiry*. <https://doi.org/10.1007/s10790-024-10005-w>
- McNaughton, D. 2010. *Moralni pogled: uvod u etiku*, Zagreb: Hrvatski studiji, odabrana poglavlja.
- Millgram, E. 2005. Was Hume a Humean. U *Ethics Done Right: Practical Reasoning As A Foundation For Moral Theory*, E. Millgram (ur.). Cambridge: Cambridge University Press, str. 198–217.
- Kant, I. (1785/2003). *Osnivanje metafizike čudoređa*. Zagreb: Feniks. Prijevod Viktor Sonnenfeld, odabrani dijelovi
https://www.fhs.unizg.hr/_download/repository/2020_04_21_11_08_33_I.Kant_Osnivanje_m.c._%281%29.pdf
- Ratoff W. i Roskies A. L. (2025). Moral Motivation. U Malle B, Robbins P, ur. *The Cambridge Handbook of Moral Psychology*. Cambridge Handbooks in Psychology. Cambridge University Press, str. 55-77.
- Sušnik, M. 2012. Hjumovska teorija motivacije: u obranu dogme. *Prolegomena*, 11 str. 83-105.
- Bracanović, T. 2007. *Evolucijska teorija i priroda morala*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji.
- Williams, B. 1981. Internal and external reasons. U B. Williams, *Moral Luck*. London: Cambridge University Press, str. 101–113.

IZBORNA LITERATURA

- Alvarez, M. 2010. *Kinds of Reasons: An Essay in the Philosophy of Action*. Oxford: Oxford University Press.
- Arkonovich, S. 2013. Varieties of reasons/motives internalism. *Philosophy Compass*, 8/3, str. 210–219.

- Asarnow, S. 2017. The reasoning view and defeasible practical reasoning, *Philosophy and Phenomenological Research*, 95, str. 614–636.
- Asarnow, S. 2016. Rational internalism. *Ethics*, 127, str. 147–178.
- Broome, J. 2000. Normative requirements. U J. Dancy (ur.), *Normativity*, Blackwell, Oxford, str. 78–99.
- Casebeer, W. 2003. *Natural ethical facts: evolution, connectionism, and moral cognition*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Copp, D. 1995. *Morality, normativity, and society*. New York: Oxford University Press.
- Copp, D. 2009. Toward a pluralist and teleological theory of normativity. *Noûs-Supplement: Philosophical Issues*, 19, 21–37.
- Cullity, G., i B. Gaut (ur.). 1997. *Ethics and Practical Reason*. Oxford: Oxford University Press.
- Dancy, J. 2000. *Practical reality*. New York: Oxford University Press.
- Davidson, D. 2001. *Essays on Actions and Events*. Clarendon: Oxford University Press.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.). 2015. *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Deem, J. M. 2016. Dehorning the Darwinian dilemma for normative realism. *Biology and Philosophy*, 31, str. 727–746.
- Dretske, Fred. 1989. 'Reasons and Causes'. *Philosophical Perspectives* 3, str. 1–15.
- Harms, William F. 2000. Adaptation and Moral Realism. *Biology and Philosophy* 15, str. 699–712.
- Hubin, D. 2007. Što je posebno u Hjumovstvu? *Novi Kamov*, 25, str. 31–44.
- Joyce, R. 2006. *The evolution of morality*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Joyce, R. 2013. The evolutionary debunking of morality. U J. Feinberg, & R. Shafer-Landau (ur.), *Reason and responsibility: readings in some basic problems of philosophy*. Boston: Wadsworth Cengage Learning, str. 527–534.
- Korsgaard, C. 2003. *The sources of normativity*, New York: Cambridge University Press.
- Korsgaard, C. 2011. The activity of reason. U *Reasons and recognition: essays on the philosophy of T. M. Scanlon*. R. Jay Wallace, Rahul Kumar i Samuel Freeman (ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 3–22.
- Kumar, V. i Campbell, R. (2022). *A Better Ape: The Evolution of The Moral Mind And How It Made Us Human*. Oxford University Press.
- Lazović, Ž. 1988. *Razlozi, uzroci i motivi* (Hjum i Kant). Beograd: Filozofsko društvo Srbije.
- Logins, A. 2022. *Normative Reasons: Between Reasoning and Explanation*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009076012>.
- Markovits, J. 2011. Why Be An Internalist About Reasons? U *Oxford studies in metaethics*, vol. 6 (Russ Shafer-Landau, ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 255–279.
- Markovits, J. 2014. *Moral reason*. Oxford: Oxford University Press.
- McPherson, T. i D. Plunkett (ur.). 2017. *The Routledge Handbook of Metaethics*. Routledge
- Parfit, D., 2011. *On what matters*, Vol. 1 i 2, Oxford: Oxford University Press.
- Pölzler, T. 2018. *Moral Reality and the Empirical Sciences*. New York: Routledge.
- Scanlon, T. 1998. *What we owe to each other*. Cambridge: Harvard University Press.
- Schroeder, T. 2004. *Three Faces of Desire*. Oxford: Oxford University Press.
- Schroeder, M. A. 2007. *Slaves of the Passions*. Oxford: Oxford University Press
- Schroeder, T., Roskies A.L. and S. Nichols. 2010. Moral motivation. U *The Moral Psychology Handbook*, Doris, J. and S. Stich (ur.) Oxford University Press.
- Searle, J. 2001. *Rationality in action*. Cambridge, MA.: MIT Press.
- Smith, M. 1994. *The moral problem*. Oxford: Basil Blackwell.
- Smith, M. 2007. The externalist challenge. U R. Shafer-Landau i T. Cuneo (ur.), *Foundations of ethics: an anthology*, Blackwell, str. 231–239.
- Sinhababu, N. 2013. The desire-belief account of intention explains everything, *Noûs*, 47, str. 680–696.
- Sinnott-Armstrong, W. 2014. Do Psychopaths Refute Internalism? U *Being Amoral: Psychopathy and Moral Incapacity*, T. Schramme (ur.), 187–207. Cambridge, Mass.: The MIT Press
- Star, D. (ur.). 2018. *The Oxford Handbook of Reasons and Normativity*. Oxford: Oxford University Press.
- Strandberg, C. 2017. A puzzle about reasons and rationality. *Journal of Ethics*, 21, str. 63–88.
- Sušnik, M. 2009. Internalizam razloga: dvije interpretacije. *Filozofska istraživanja*, 29, str. 349–363.
- Sušnik, M. 2012. Hjumovska teorija motivacije: u obranu dogme. *Prolegomena*, 11 str. 83–105.
- Sušnik, M. 2022. [Priroda praktičnog zaključivanja](https://www.bib.irb.hr/1240971/download/1240971.Priroda_prakticnog_zakljucivanja.pdf). U *Human Rationality: Festschrift for Nenad Smokrović*, B. Berčić, A. Golubović, M. Trobok (ur.). Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka, str. 195–209. https://www.bib.irb.hr/1240971/download/1240971.Priroda_prakticnog_zakljucivanja.pdf
- Vavova, K. 2015. Evolutionary debunking of moral realism. *Philosophy Compass*, 10, 104–116.
- Wallace, R. J. 2006. *Normativity and the Will*. Oxford: Clarendon Press. Odabrana poglavlja

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Obvezno	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Merlin, email	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Merlin, email	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeni, usmeni	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	6.2./20.2. u 10 sati
Ljetni	19.6./3.7. u 10 sati
Jesenski	28.8./11.9. u 10 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje: etika i moralni razlozi
2.	Priroda moralnih i normativnih razloga
3.	Hjumovsko shvaćanje praktičnog razuma
4.	Hjumovska teorija motivacije
5.	Kantijansko shvaćanje praktičnog uma 1
6.	Kantijansko shvaćanje praktičnog uma 2
7.	Kontinuirana provjera znanja 1
8.	Internalizam u pogledu razloga
9.	Eksternalizam u pogledu razloga
10.	Primitivizam u pogledu razloga
11.	Redukcionizam u pogledu razloga
12.	Evolucija morala
13.	Antirealizam i „debunking“ argumenti
14.	Kontinuirana provjera znanja 2
15.	Naturalistički pristupi motivaciji i moralnim razlozima

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga	1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudenčijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);	Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Objasniti razliku	2. <u>Razlozi</u>	Predavanje;	Pismeni kolokvij

između normativnih i motivacijskih razloga	(a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);	Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	
Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije	2. <u>Razlozi</u> (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.)	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Definirati Hjumovsku teoriju motivacije	3. <u>Motivacija</u> teorije motivacije (Hjumovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije)	Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga	1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudencijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);	Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga	2. <u>Razlozi</u> (a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije	2. <u>Razlozi</u> (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.)	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Teorije distributivne pravde		
Studij	Preddiplomski		
Semestar	II, IV, VI		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. Dr. sci. Neven Petrović		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.		
Telefon	051 265 647		
e-mail	npetrovic@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Kolegij započinje izlaganjem o kratkoj povijesti problema pravedne distribucije dobara, te spominjanjem nekih klasičnih pokušaja njegovog rješenja, kao i njihovih poteškoća. Nakon toga usredotočuje se na marksistički stav o toj materiji ne bi li se uklonila rasprostranjena predrasuda da se ta teorija zalagala za društvenu pravdu. Tek se potom prelazi na različite suvremene stavove o pravednoj distribuciji. Od njih prvi na red dolazi utilitarizam, pa odmah srodan pristup ekonomista koji ukazuju na posljedice raznih pokušaja da se provede redistribucija dobara. Centralni dio kolegija posvećen je najznačajnijoj suvremenoj teoriji o tom problemu, tj. egalitarističkom liberalizmu Johna Rawlsa i nekim kritikama njegovog pristupa. Nešto manje prostora posvećuje se glavnom konkurentskom gledištu, libertarijanizmu Roberta Nozicka i nekim kritikama te teorije. Na koncu se spominje i pluralistička teorija distribucije Michaela Walzera.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije; - definirati problem distributivne pravednosti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
1) Plant, R. <i>Suvremena politička misao</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 1-25, 192-204 i 214-20 (45) 2) Marx, K./Engels, F. <i>Manifest komunističke partije</i>, Naprijed, Zagreb, 1973, str. 23-58 (36) 3) Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i>, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 167-95 (29) 4) Rawls, J. <i>Teorija pravde</i>, CID, Podgorica, 1998, str. 21-37, 70-4, 90-3, 99-105, 126-8, 134-41, 146-9, 169-71, 209-14 i 253-60 (67) 5) Dworkin, R. «Liberalizam», <i>Dometi</i>, 11, 1988, str. 669-85 (17) 6) Sesardić, N. "Biološka nejednakost naspram socijalnoj nejednakosti", u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i>, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb, 1991, str. 147-66 (20) 7) Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 201-42 (42) 8) Walzer, M. <i>Područja pravde</i>, Filip Višnjić, Beograd, 2000, str. 25-59 (35) 9) Petrović, N. „Distributivna pravednost, komparativna pravednost i statistika“, u Boršić, L./ Jolić, T./ Šegedin, P. (ur.) <i>Filozofija politike: nasljeđe i perspektive</i>, Institut za filozofiju, Zagreb, 2016, str. 109-128 (20) <u>Ukupno 311 str.</u>	
IZBORNA LITERATURA	
a) za uvodi dio: Fleischaker, S. <i>A Short History of Distributive Justice</i>, Harvard University Press, 2004. Pettit, P. "Analytical Philosophy", u Goodin, R.E. & Pettit, P. (ured.) <i>Companion to Contemporary Political Philosophy</i>, Blackwell, 1993, str. 7-22 (16) Swift, A. <i>Politička filozofija: vodič za studente i političare</i>, Clio, Beograd, 2008, str. 19-156 (138) Duncan, C. "Desert and Market Outcomes", u Duncan, C./ Machan, T.R. <i>Libertarianism For and Against</i>, Rowman & Littlefield, Lanham, 2005, str. 104-113. b) za Marxa: Cohen, G.A. <i>If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?</i>, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, poglavlje 6, str. 101-15 (15) Wood, A. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) <i>A Companion to Ethics</i>, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14) Rawls, J. <i>Lectures on the History of Political Philosophy</i>, Belknap Press, Cambridge MA, 2007, str. 319-372 (54) Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. <i>Liberal Rights</i>, Cambridge University Press, 1993, str. 370-391 (22) c) za konzekvencijalizam: Plant, R. <i>Suvremena politička misao</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 192-204 i 214-20 (19) Buchanan, A. <i>Ethics, Efficiency, and the Market</i>, Clarendon Press, Oxford, 1985, str. 55-62, 67-69 i 78-79 (13) Frankfurt, H.G. "Equality as a Moral Ideal", u Frankfurt, H. <i>The Importance of What We Care About</i>, Cambridge University Press, 1988, str. 137-46 (10) Schmidtz, D. & Goodin, R.E. <i>Social Welfare and Individual Responsibility</i>, Cambridge University Press, 1998, str. 3-96 (94) Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. <i>A Matter of Principle</i>, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5) Rothbard, M. «Utilitarian Free-Market Economics» u Rothbard, M. <i>The Ethics of Liberty</i>, New York University Press, New York, 2002, str. 201-14 (14) d) za Rawlsa i egalitaristički liberalizam: Kukathas, C. & Pettit, P. <i>Rawls</i>, Polity Press, Cambridge, 1990, (poglavlja 2-3), str. 17-59 (43) Freeman, S. «Introduction: John Rawls - an Overview», u Freeman, S. (ur.) <i>The Cambridge Companion to Rawls</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 2003, str. 1-61 (61)	

- Rawls, J. «Distributive Justice», u Rawls, J. *Collected Papers*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1999, str. 130-53 (24)
- Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 205-13 (9)
- Dworkin, R. *Sovereign Virtue*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 307-50 (44)
- Kekes, J. "A Question for Egalitarians", *Ethics*, Vol. 107, No. 4, 1997, str. 658-69 (12)
- Kekes, J. *Against Liberalism*, Cornell University Press, Ithaca, 1997, str. 88-158 (71)
- Harris, J. "The Survival Lottery", u Singer, P. (ur.) *Applied Ethics*, Oxford University Press, Oxford, 1986, str. 87-95 (9) ili u Glover, J. (ur.) *Utilitarianism and Its Critics*, Macmillan, New York, 1990, str. 123-130 (8)
- Plant, R. «Liberalizam: prava i pravednost», u Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 93-173 (81)
- Van der Veen, R. "Equality of Talent Resources: Procedures or Outcomes?", *Ethics*, Vol. 113, No. 1, 2002, str. 55-81 (26)
- e) za Nozicka i libertarijanizam:**
- Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991, (poglavlje 4), str. 73-117 (45)
- Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)
- Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)
- Steiner, H. "Slavery, Socialism, and Private Property", u Chapman, J.W./Pennock, J.R. (ur.) *Property*, New York University Press, 1980, str. 244-65 (22)
- Fried, B.H. "Left Libertarianism: A Review Essay", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 32, No. 1, 2004, str. 66-92 (27)
- f) za Walzera i pluralizam:**
- Walzer, M. *Thinking Politically*, Yale University Press, 2007, str. 53-80 (28)
- Sandel, M.J. "What Money Can't Buy", u Peterson, G.B. (ur.) *The Tanner Lectures on Human Values*, The University of Utah Press, Salt Lake City, Vol. 21, 2001, str. 89-122 (34)
- Rustin, M. "Equality in Post-Modern Times", u Miller, D./Walzer, M. (ured.) *Pluralism, Justice, and Equality*, Oxford University Press, 1995, str. 17-44 (28)
- Miller, D. (1999) *Principles of Social Justice*, Harvard University Press, Cambridge, MA, str. 21-41 (21)
- Miller, D. (2002) "Two Ways to Think about Justice", *Politics, Philosophy, and Economics*, Vol. 1, No. 1, str. 5-28
- Young, I.M. *Pravednost i politika razlike*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2005, str. 9-118 (110)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim (kojeg trebaju napisati samo studenti na diplomskom studiju). Student je dužan poštovati tuđa autorska i druga prava intelektualnog vlasništva te je osobno odgovoran u slučaju povrede tih prava. Student se obvezuje naknaditi Fakultetu cjelokupni iznos plaćen od strane Fakulteta s osnove odgovornosti Fakulteta prema trećoj osobi kao posljedice povrede autorskog ili drugog prava intelektualnog vlasništva treće osobe koju je počinio student.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Usmeno
Putem platforme Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Putem platforme Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivnog tipa (test višestrukog izbora), a zatim i usmenom ispitu.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	
Ljetni	18.06. i 06.07.2026. u 11h
Jesenski	31.08. i 11.09. u 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Povijest diskusije o pravednoj raspodjeli dobara
Tjedan 2	Problem distributivne pravednosti: klasična rješenja
Tjedan 3	Poteškoće s klasičnim rješenjem problema raspodjele
Tjedan 4	Marksistička teorija
Tjedan 5	Marksizam i pravednost
Tjedan 6	Utilitarističko rješenje moralno ispravne raspodjele
Tjedan 7	Druge vrste konzekvencijalizma i problem distribucije
Tjedan 8	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 1. Dio
Tjedan 9	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 2. Dio
Tjedan 10	Ljevičarska kritika Rawlsa
Tjedan 11	Libertarijanizam Roberta Nozicka
Tjedan 12	Neke kritike Nozickovog pristupa
Tjedan 13	Komunitarizam i pluralizam: Michael Walzer
Tjedan 14	Kritika Walzera i njegovi nastavljači
Tjedan 15	Završna diskusija i „pub-kviz“ na temelju obrađenog gradiva

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije	- kratka povijest političke filozofije - odnos marksizma i pravednosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati problem distributivne pravednosti	- Aristotelov tretman distributivne pravednosti i njegove poteškoće - statistički argumenti u prilog nejednakosti i njihova kritika	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	- problem 'jednakosti u čemu?'		
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu	- Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	- Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam, te njihove poteškoće	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih pozicija o problemu distributivne pravednosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija		Uvod u kritičko mišljenje	
Studij		Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)	
Semestar		II., IV. VI.	
Akademska godina		2025./2026.	
Broj ECTS-a		3	
Nastavno opterećenje (P+S+V)		15+15+0	
Vrijeme i mjesto održavanja nastave		Prema rasporedu	
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku		Ne	
Nositelj kolegija		Dr.sc. David Grčki	
Kabinet		414	
Vrijeme za konzultacije		Ponedjeljkom u 12h ili po dogovoru	
Telefon		051 265 637	
e-mail		dgrcki@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja. Definicije. Argument. Istinitost sudova-valjanost argumenata. Analiza argumentativnih tekstova/eseja.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekuje se da studenti nakon odslušanog predmeta i prezentiranih seminara -budu osposobljeni kritički analizirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja -budu osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata -budu osposobljeni razlikovati istinitost premisa i konkluzije, i valjanost argumenta -mogu definirati i analizirati osnovne elemente kritičkog eseja i primijeniti definirane elemente kod pisanja eseja			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad

x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0,5	/
Aktivno sudjelovanje na nastavi	0,4	10
Kontinuirana provjera znanja 1	0,7	35
Seminarski rad	1	45
Istraživanje	0,4	10
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Klooster D., 2003, 'Što je kritičko mišljenje?', Metodčki ogledi, Vol.9, No.2, str. 87-95.
 Kalin, B., 1982, Logika i oblikovanje kritičkog mišljenja, Zagreb, Školska knjiga
 Thomson, A., 1996, Critical Reasoning –A Practical Introduction, Routledge.
 hooks, b. (2010). Teaching critical thinking: Practical wisdom. New York: Routledge.

IZBORNA LITERATURA

Diestler, S., 1994, Becoming a Critical Thinker-A User-Friendly Manual, Macmillain Publishing Company.
 Hintikka, J. i Bachman, J., 1991, What if...? Toward Excellence in Reasoning, Mayfield Publishing Company.
 Kelley, D., 1998, The Art of Reasoning, W.W. Norton Company, New York

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obavezni prisustvovati na 70% sati, odnosno na 42 sata nastave (od ukupnih 60). Prisustvo na nastavi mora biti aktivno, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane zadaće/obaveze. Studenti su dužni pridržavati se dogovorenih rokova za predaju domaćih zadaća/seminara, u protivnom smatrati će se da studenti određenu aktivnost/obavezu nisu izvršili. Kašnjenja na predavanja nisu dozvoljena kao niti ometanje nastave. Napuštanje predavaonice prije kraja sata nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika. Korištenje mobitela za vrijeme nastave nije dozvoljeno.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Tajnica, oglasna ploča, sustav za e-učenje Merlin, e-mail	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Studenti mogu kontaktirati nastavnike izvan nastave osobno na konzultacijama, putem Merlin-a ili mailom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Nije predviđeno polaganje ispita	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svako neovlašteno preuzimanje tuđega teksta bez navođenja izvora smatra se intelektualnom krađom i podložno je sankcijama predviđenim važećim aktima!	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	9.2. i 23.2.2026. u 10h
Ljetni	29.6. i 13.7.2026. u 10h
Jesenski	31.8. i 14.9.2026. u 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1. tjedan	Kritičko mišljenje - Uvod
2. tjedan	Komponente kritičkog mišljenja, logička jezgra i elementi pragmatike
3. tjedan	Logička jezgra - Što je to (dobar) argument?
4. tjedan	Podijela argumenata na deduktivne i induktivne, sličnosti i razlike
5. tjedan	Par riječi više o induktivnim argumentima i induktivnoj metodi
6. tjedan	Pogreške u zaključivanju i njihovo značenje, 1. dio
7. tjedan	Pogreške u zaključivanju i njihovo značenje, 2. dio
8. tjedan	1. Kolokvij
9. tjedan	Elementi pragmatike i njihovo značenje
10. tjedan	Otvorenost za raspravu - značenje
11. tjedan	Pristup odabranoj temi kroz prizmu kritičkog mišljenja

12. tjedan	Izlaganje tema
13. tjedan	Izlaganje tema
14. tjedan	Izlaganje tema
15. tjedan	Izlaganje tema
*S obzirom da se predmet nudi različitim studijskim grupama, raspored će se dogovoriti naknadno sa studentima.	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će biti osposobljeni kritički analizirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja.	Osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja. Definicije. Argument. Istinitost sudova-valjanost argumenata. Analiza argumentativnih tekstova/eseja.	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje primjera Demonstracija rješavanja zadataka te rješavanje zadataka Praktičan rad e-učenje	Vrednovanje održanih seminara Vrednovanje aktivnosti tijekom rasprava i vrednovanja tuđih seminara Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima Domaće zadaće
Studenti će biti osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata.			
Studenti će biti osposobljeni razlikovati istinitost premisa i konkluzije, i valjanost argumenta.			
Studenti će moći definirati i analizirati osnovne elemente kritičkog eseja i primijeniti definirane elemente kod pisanja eseja			

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Znanost i vrijednosti
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	2., 4., 6.
Akadska godina	2025./2026..
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	
Nositelj kolegija	Dr. sc. Zdenka Brzović
Kabinet	F-413
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	
e-mail	zdenka@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij polazi od pretpostavke da je znanost društvena institucija koja je pod utjecajem vrijednosti te i sama utječe na njih te je stoga važno kritički promišljati samu znanost. Proučavat će se različiti načini na koje su znanost, društvo i vrijednosti u interakciji. Istraživat će se normativni temelji znanosti i ciljevi znanstvenog istraživanja. Konkretno, kolegij će se baviti razlikovanjem činjenica i vrijednosti te pitanjem o tome može li znanost biti vrijednosno neutralna. Razmotrit će se razlikovanje između tzv. konstitutivnih (epistemičkih) i kontekstualnih vrijednosti. Raspravljat će se o tome koje su poželjne konstitutivne vrijednosti u znanosti. zatim će se obraditi problem utjecaja kontekstualnih vrijednosti na znanost. Kod rasprave o utjecaju kontekstualnih vrijednosti na znanost razmotrit će se dva pitanja: 1) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odabir tema znanstvenih istraživanja te odabir praktičnih ciljeva koje znanstveno istraživanje mora ispuniti; 2) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odluke o tome koja će znanstvena hipoteza ili teorija biti prihvaćena. Nadalje, kolegij će se baviti pitanjima znanstvene autonomije te moralne odgovornosti znanstvenika gdje će se kao studije slučaja razmatrati povijesne epizode razvoja nuklearnog oružja te eugenike u nedemokratskim režimima. Jedna od tema biti će etičke dužnosti znanstvenika prema društvu. Razmotrit će se pitanje etičnosti znanstvenih istraživanja gdje će kao studija slučaja poslužiti primjer testiranja na životinjama te neki moralno upitni psihološki eksperimenti. Zadnji dio kolegija bit će posvećen ulozi tehnologije kao forme primjenjene znanosti u našim životima te etičkim problemima koji proizlaze iz razvoja tehnologije. Kao studije slučaja za navedene probleme obrađivat će se: genetski inženjering, genetski modificirana hrana te razvoj industrije oružja. Teme koje će se obrađivati: 1. Razlikovanje između činjenica i vrijednosti 2. Znanost, tehnologija i napredak 3. Ideal vrijednosno neutralne znanosti 4. Vrste vrijednosti koje utječu na znanost: konstitutivne i kontekstualne vrijednosti 5. Koje konstitutivne vrijednosti su poželjne u znanosti 6. Kontekstualne vrijednosti u odabiru tema znanstvenih istraživanja i praktičnih ciljeva znanstvenog istraživanja 7. Kontekstualne vrijednosti u u odabiru znanstvenih hipoteza 8. Znanstvena autonomija i moralna odgovornost 9. Studije slučaja: znanost u totalitarnim sustavima 10. Etika znanstvenog istraživanja	

11.	Studija slučaja: genetski inženjering		
12.	Društveni utjecaj razvoja tehnologije		
13.	Studije slučaja: genetski modificirana hrana i razvoj industrije oružja..		
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekuje se da će studenti koji uspješno završe kolegij moći: Prepoznati kako je znanost društveni poduhvat koji je samim time pod utjecajem društvenih trendova i kulturnih vrijednosti. Naveći, opisati, analizirati i kritički procijeniti problematična područja susreta znanstvenog istraživanja i društvenih vrijednosti te na primjerima opisati moguće negativne posljedice takve interakcije. Iznijeti vlastiti stav o tome na koji način razvijati znanstveno istraživanje koje će u što manjoj mjeri biti pod utjecajem pristranosti samim znanstvenika i negativnih društvenih utjecaja. Razviti vještine kritičkog mišljenja o biomedicinskim znanostima te posljedicama takvih istraživanja za društvo.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X		
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0.5		
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	20	
Kontinuirana provjera znanja 2	1	30	
ZAVRŠNI ISPIT	1	50	
UKUPNO		100	
Opće napomene: <u>Varijanta 1 bez završnog ispita</u> Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja. <u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u> Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu. - Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova. Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Rollin, B.E. (2006) Science and Ethics, Cambridge University Press			
IZBORNA LITERATURA			
Dupre, J. (2002) Human Nature and the Limits of Science, Oxford University Press.			
Masters, R.D. (1993) Beyond Relativism: Science and Human Values, Hanover: University Press of New England.			
Kitcher, P.(2000) In Mendel's Mirror: Philosophical Reflections on Biology. Oxford: Oxford University Press			
Lacey, H.(1999) Is Science Value Free? Values and scientific understanding, London: Routledge			
Polšek, Darko, Krešimir Pavelić (ur.) Društvena procjena genske tehnologije. Institut društvenih znanosti Ivo			

Pilar, Zagreb

Polšek, Darko, Sudbina odabranih, ArTresor, Zagreb

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice Fakulteta, tj. odsjeka za filozofiju

Oglasne ploče odsjeka za filozofiju

Elektronička pošta

Tajništvo odsjeka za filozofiju

Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

U vrijeme konzultacija

Elektronička pošta

Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni pismeni i usmeni ispit

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu, ocjene iz tih aktivnosti sastavni su dio završne ocjene.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	5.2. i 19.2. u 10 sati
Ljetni	25.7. i 15.7. u 10 sati
Jesenski	3.9. i 17.9. u 10 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvod: Ideal vrijednosno neutralne znanosti
2.	Ideal vrijednosno neutralne znanosti i razlikovanje između vrsta vrijednosti koje mogu utjecati na znanstveno istraživanje
3.	Konstitutivne vrijednosti
4.	Kontekstualne vrijednosti
5.	Estetske vrijednosti
6.	Znanstvena objektivnost: različita shvaćanja
7.	Daston i Galiston: povijest znanstvene objektivnosti
8.	Induktivni rizik i vrijednosti u znanosti
9.	Odgovori na argument iz induktivnog rizika
10.	Odabir područja i teme istraživanja: koje su to značajne istine
11.	Odabir područja i teme istraživanja: trebaju li znanstvenici imati potpunu slobodu
12.	Sociološki pristupi znanosti
13.	Prihvatanje vrijednosti – sociologija znanstvenog znanja
14.	Feministička kritika znanosti
15.	Novi problem demarkacije

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Prepoznati kako je znanost društveni poduhvat koji je samim time pod utjecajem društvenih trendova i kulturnih vrijednosti.	1., 2., 4., 7, 12., 13. 14.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit
Navesti, opisati, analizirati i kritički procijeniti problematična područja susreta znanstvenog istraživanja i društvenih vrijednosti te na primjerima opisati moguće negativne posljedice takve interakcije.	10., 11., 13., 14, 15.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit
Iznijeti vlastiti stav o tome na koji način razvijati znanstveno istraživanje koje će u što manjoj mjeri biti pod utjecajem pristranosti samim znanstvenika i negativnih društvenih utjecaja.	Sve nastavne jedinice	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad Rad u paru	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit
Razviti vještine kritičkog mišljenja o biomedicinskim znanostima te posljedicama takvih istraživanja za društvo.	8., 9., 10, 11.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad Grupni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit